

België - Belgique
P.B.
8400 OOSTENDE 1
3/4637
P 706130

HVB PUBLICEERT MANIFEST

**OP ZOEK NAAR
DE MENS ACHTER DE FOTO**

**OP ZOEK NAAR
DE KLANT ACHTER DE TAPKAST**

**OP ZOEK NAAR
AVONTUUR ROND DE CARAÏBEN**

**OP ZOEK NAAR
HET CLUB MED GEVOEL**

77ste jaar • verschijnt maandelijks • nr 10 • 1 oktober 2010
3,99 euro • afgiftekantoor Oostende 1
Niet bestelbare exemplaren terugbezorgen aan HVB
Brusselstraat 12 te B-8450 Bredene • Danke postman / -vrouw

LEUK GEVONDEN

Doorlopend van 10.00 tot 17.30 u.
In elke Kringwinkel vind je
crazy uitgedoste medewerkers...

23 oktober
DAG VAN DE
KRINGWINKEL

www.dekringwinkel.be

Reserveer 23 oktober alvast in je agenda, dan is het
"Dag van De Kringwinkel", onze feestelijke opendeurdag
met acties en evenementen in alle winkels.

de kringwinkel

Originaliteit is niet duur

De Kringwinkels 't Rad

De Kringwinkel Brugge
Langestraat 169
Verkoop van Brocante
Cafetaria
Muziek door Radio Circular

De Kringwinkel Zedelgem
Torhoutsesteenweg 238
Grote Brocante-beurs
Cafetaria
60-70ties muziek door Disco Pipo

De Kringwinkel Blankenberge
Jeanne van de Puttelaan 3
Strip en vinylbeurs in tent

De Kringwinkel Beernem
Fortstraat 9A
De Workshop in de kijker
Vintage fotografie

De Kringwinkel Heist
Kursaalstraat 55
Zee en scheepvaart
Ecocafé

www.klctrad.be
www.uwkringding.be

uw goederen gratis laten ophalen?
bel **050 34 94 00**

De Kringwinkel Kust

Op 19 september
gratis koffie en cake in

De Kringwinkel Bredene
Duinenstraat 114

De Kringwinkel Oostende
Torhoutsesteenweg 29 & 35

De Kringwinkel Middelkerke
Sea Shopping Centrum
Oostendelaan 304 C

voor bijzondere acties en meer
info: www.kringwinkelkust.be

Uw goederen gratis laten ophalen ?
Bel **059 50 90 97**

HET VISSERIJBLAD

Onafhankelijk magazine
van de zee

ISSN: 0776-6912

MEDEWERKERS:

Jo Clauwaert, Robert Coelus,
Walter Debrock (+), Nicole Derycker,
Juil De Vocht, Don Fabulist, Peter
Flynn, Peter Holvoet-Hanssen,
L.A. Inghelbrecht, Frank Neyts, Jef
Klausing(+), Geert Cyriel Tavernier,
Flor Vandekerckhove, Louis
Vande Castele, Jacques van Harten,
Guido Walters.

Gasten: Chris Meyers, Katrien
Vervaele, Katelijne De Vuyst

Redactie te bereiken op
0474 53 88 00

E-mail: het.visserijblad@telenet.be

V.u.: Flor Vandekerckhove

Brusselstraat 12, Bredene

UITGEVERIJ:

VZW Liefkemores.

Redactie, publiciteit en

alle correspondentie:

HVB, Brusselstraat 12,

8450 Bredene

Omslagfoto: Jo Clauwaert

Losse nummers: **3,99 euro**

Abonnementen!

* **Jaarabonnement België**

(12 opeenvolgende nummers
startend vanaf de betaling) door
overschrijving van 29,75 euro op
rekening 384-0596581-18 van Het
Visserijblad, met vermelding
abo HVB.

* **Jaarabonnement Nederland**

(12 opeenvolgende nummers
startend vanaf de betaling)
door storting van 52,00 euro op
nummer 64.14.29.592 t.n.v.

vzw Liefkemores [Fortis Bank
Nederland, te 4524 CA Sluis (NL)]
Vermelding: abo HVB.

Altijd anders, zoals de zee

ELDERS IN DIT BLAD vindt u een tekst waarboven we de bombastische titel 'Het manifest!' geplaatst hebben. Daarin schrijven we vrijelijk over de redactionele lijn die we in dit blad ontwikkelen en over de bedrijfspolitiek die ons daarin ondersteunt.

We leggen er ondermeer in uit dat HVB geen vakblad is. Het is dat ooit wel geweest, maar wie vandaag ter visserij vaart, heeft die tijd wellicht niet eens gekend. Sinds bijna 23 jaar is HVB niets anders dan wat het in het hiernaast staande colofon over zichzelf zegt: een *onafhankelijk magazine van de zee*.

In die omschrijving is elk woord belangrijk. Staat daar dat dit een vakblad is? Neen. Leest u daar dat dit een tijdschrift van de visserij is? Neen. Staat daar dat wij de public relations van de sector verzorgen? Neen. Er staat alleen dat dit een *magazine van de zee* is, *onafhankelijk* van om het even wat & wie.

Zeker, HVB vindt haar bron in de visserij en het heeft er de naam aan te danken. De visserij is ons vertrekpunt. De vissersgemeenschap is ons ouderlijk huis. Zoals elk ouderlijk huis dat hoort te zijn, is ook de visserij een plek waarnaar wij graag terugkeren. Zo nu en dan.

De visserij is ons vertrekpunt, maar ons eindpunt is ze geenszins. Daarover gaat het stuk dat elders in dit blad *Het manifest* genoemd wordt. Daaruit mag blijken dat deze eerbiedwaardige grijsaard (HVB is 77 jaar!) nog steeds het avontuur niet schuwt; dat we nog steeds de einder afspeuren naar nieuwe mogelijkheden en dat we nog altijd aangetrokken worden door de steeds wijkende horizon.

Vandaar ook dat elk nummer van HVB anders is. In het ene nummer lopen we storm, terwijl het daaropvolgende u een spiegelgladde zee toont. Het ene nummer opent met de visserij, terwijl we het vandaag op dezelfde plek over een jacht hebben. Een editie met sterk opiniërende stukken wordt gevolgd door een uitgave waarin dichterlijke uitingen de hoofdtoon voeren. Want ja, HVB is, zoals de ondertitel in het colofon ons leert, *van de zee*. En net zoals de zee telkens weer anders is, zo is het ook met dit blad. Telkens anders!

Flor Vandekerckhove
Uitgever

Zeilen voor de visserij

Tijdens de ingebruikneming van de nieuwe N 22 (zie HVB IX/2010) was het zeilschip Endlich ons al opgevallen. Duidelijk was meteen dat schip en bemanning heel nauw betrokken zijn bij de Nieuwpoortse visserij. Of hoe men er in de westhoekhaven weer in slaagt toerisme, pleziervaart, commercie en visserij nauw naar elkaar te laten luisteren.

Captain Roger Linthout over de taak van de Endlich: *'Onze doelstelling is eenvoudig: het schip in de beste conditie houden en zoveel als mogelijk mensen ervan laten genieten. We willen zeker geen chartervaart opstarten.'*

Die samenwerking met de vissers-gemeenschap van Nieuwpoort is geen toeval. Bij het oprichten van de vzw Promovis (Promotie Vismijn Nieuwpoort) engageerde captain Roger Linthout zich om gratis te varen op die vrijdagen waarop Promovis activiteiten organiseert. Dit gebeurt nu al meer dan zeven jaar. Telkenmale beleven de passagiers een aangename tijd aan boord van het zeilschip. De locatie, alsmede de uitgebreide informatie en de babbel bij het aperitief, zijn perfecte ingrediënten om er een succes van te maken. Daarnaast is de bemanning ook van de partij op de vissersschulde, tijdens visserijfeesten en bij de ingebruikname van vissersvaartuigen, zoals dat onlangs ook nog het geval was bij de inhuldiging van de N 22.

Eindelijk

De eerste eigenaar wilde het schip naar zijn eigen tekeningen laten bouwen. Daar deed de werf uiteindelijk drie jaar over. Toen het klaar was riep 's mans echtgenote gepast uit: *'Endlich!'* (Eindelijk!). Gelukkig riep ze niet *'Fuck ye'* want het werd de naam van 't schip. Tot 1997 bleef het eigendom van de Duitse bouwer. In oktober van dat jaar gaf de huidige eigenaar, Captain Roger Linthout, er, samen met zijn gezellin Ria Heynderickx een nieuwe start aan. Linthout: *'Onze doelstelling is eenvoudig: het schip in de beste conditie houden en zoveel als mogelijk mensen ervan laten genieten. We willen zeker geen chartervaart opstarten. Iedereen kan gratis meezeilen, natuurlijk rekening houdend met de*

Roger Linthout wil de jeugd de smaak van het varen meegeven.

beschikbare data en het weer. Via sponsoring willen we deze manier van zeilen leefbaar houden.'

Zo is de stad Nieuwpoort de eerste grote sponsor van de Endlich. De stad betaalde de zeilgarderobe waarop het logo van Nieuwpoort aangebracht werd.

Schip en team vervullen in ruil een ambassadeursrol voor de Stad.

Film & televisie

Het gaat goed met de uitbating van 't schip. Zo was de Endlich te zien in de eerste Vlaamse thriller van Jan Verheyen, als de Alias. Ook voor de televisie werd het schip ingezet: 'Op jacht' (FOCUS TV en WTV), 'Vlaanderen Vakantieland' en 'Graag gedaan'. Het schip diende als locatie voor fotosessies van beroemde merken (Kledij Deleye, handtassen Nobody...) en personen (o.a. Ellen Petry, Miss België 2004). Naast deze activiteiten neemt de Endlich ook deel aan Zeilraces zoals de Race of the Classics. In 2003, 2004 en 2005 werden daarmee zeer mooie resultaten geboekt. Tussen 2004 en 2007 zeilde de Endlich naar diverse buitenlandse havens (Boulogne-sur-mer, Dieppe, Le treport, St valery-en-Caux en in zowel Gravelines als in Honfleur is de Endlich, als enig buitenlands zeilschip, lid van de Bretoense en Normandische verenigingen voor Klassieke Zeilschepen

Ambassadeur

Op internationaal vlak is de Endlich ambassadeur voor de Stad Nieuwpoort. Zowel schip als bemanning promoten dan de

In juli 2009 werd het hele Endlichteam gelauwerd door het stadsbestuur van Nieuwpoort.

vissershaven, wat Roger Linthout volgens veel positieve reacties oplevert. Dat het schip daarbij heel wat mensen bereikt, mag alvast blijken uit de cijfers. In 2008 nam de Endlich deel aan de Armada van Rouen. Als kleinste schip mocht het op 14 juli 2008 de prestigieuze parade openen van Rouen naar Le Havre. Er stonden 2,8 miljoen toeschouwers langs het 120 km lange traject op de Seine.

Op 12 september 2010 hield de Endlich dan weer open deur tijdens de Open Monumentendag. Met bijna 2000 bezoekers was het schip zeker een topper in West Vlaanderen. Maar er is meer, zo stelt Roger Linthout uitdrukkelijk: *'De Endlich er ook altijd als eerste bij om te zeilen voor goede doelen. We zetten ons ook in om de jeugd vertrouwd te maken met de zee en jonge mensen de smaak van het varen mee te geven. Scholen, instellingen, sociale verenigingen, Rode Kruis, noem maar op, zijn altijd welgekomen gasten.'* (fv)

TECHNISCH

De Endlich werd gebouwd voor de industrieel Postel uit Keulen. Bedoeling was een robuust schip laten van stapel lopen dat de Noordelijke zeeën alsook de ijsmassa zou kunnen trotseren. Daarbij werd rekening gehouden dat het schip slechts met twee volwassenen zou gevaren worden.

Om die redenen spaarde men niet op de materialen waaruit het schip werd gebouwd: Birmaanse teak van 6 cm voor de romp onder de waterlijn, Mahonie van 6 cm voor de romp boven de waterlijn (aandacht voor de perfecte symmetrie (kleur) in de keuze van de gangplanken), hard eiken spanten van 15/15cm, de masten vervaardigd uit kroon Oregon, Birmaanse teak van 3 cm voor het dek, alle niet-houten onderdelen, zijn uit brons vervaardigd, de reling uit gegalvaniseerd ijzer en alle houten binnenwerk uit mahonie.

Bouwjaar: 1954

Werk: EVERS (Lübbeck Niendorf - Duitsland)

Ontwerper: de heer POSTEL (Köln)

Type zeilschip: Ketch (tweemaster) met Bermudian sloop zeilplan

Materiaal romp : hout (teak, mahonie, eiken spanten)

Materiaal masten : Kroon-Oregon

Andere Materialen : brons, galvanisé, roestvrij staal,

Navigatieapparatuur: GPS, Radar, Marifoons, RDF, Navtex, Log- en speedmeter, lange afstandsontvanger.

Lengte over alles (met bezaangiek): 19.50m

Breedte: 4.9m

Diepgang : 2.9m

Gewicht van het schip: 36 Ton

Zeilen : grootzeil, bezaan, fok, genua, genaker, stormzeilen(3)

Motor : Hanomag Diesel 198PK (Bouwjaar 1954)

8 man bemanning (12 man in wedstrijden) met elk hun eigen bed.

De citaten

'Yves Leterme heeft met Bart De Wever een koekoeksjong binnengehaald, is dat blijven voederen, en moet nu vaststellen dat het hem uit het nest heeft gegooid.'

Yves Desmet in De Morgen, 14 juni

'Ik heb de investering nog niet beklaagd. Of dit de toekomst is van

de visserij, weet ik niet, maar het vaartuig is bijzonder energie- en milieuzuinig.'

Bart Schiltz, over de nieuwe Z 69 in Het Laatste Nieuws, 18 augustus

'Ik zie dat de nieuwe generatie politici wéér cruciale fouten dreigt te maken. De eerste is de openmondpolitiek van politici die altijd en overal klaarstaan om commentaar te geven en daarmee de zaken niet vooruithelpen.'

Hugo De Ridder in Humo 1 juni

'De tewerkstelling zit goed, want elke job op zee resulteert in zeven jobs aan de wal.'

Noël Devisch in Het Nieuwsblad, 16 juli

De kerk, zoals ze zich vroeger en nu toont, belangt ons niet (meer) aan. Het is een instituut dat gestoeld is op macht, door mannen uitgeoefend.'

Roos Maes in De Morgen, 19 juli

'Louter economisch bekeken is het idee van een grote Vlaamse visveiling op een locatie best verdedigbaar maar dat zou een stap te ver zijn en tē gevoelig liggen.'

Noël Devisch in Het Laatste Nieuws, 31 juli

'Geld maakt niet gelukkig. Dat heeft het met armoe gemeen.'

Simon Carmiggelt (1913-1987)

'Met wetten is het immers als met worsten: hoe minder je weet hoe ze gemaakt worden, hoe beter je slaapt.'

Bart Eeckhout in De Morgen, 12 augustus

'Wij worden topbedrijf in Europa.'

Noël Devisch in Het Laatste Nieuws, 31 juli

De visserij is hot

Dat de visserij een slecht imago zou hebben, daarvan is niet veel te zien als je de kaaïen verlaat. Overal te lande blijken mensen geboeid te worden door de wereld van de laatste beroepsjagers in Vlaanderen.

Dat mochten we zelf ondervinden toen Het Zingende Zand (naam waaronder de ploeg van HVB optreedt als we ermee de boer optrekken) op zaterdag 4 september in Herzele ging optreden. Dat de toeschouwers dat optreden konden smaken mag blijken uit foto 1.

Dat het ook iets meer dan luim mag zijn, bewezen de jongeren van de Jeugdbond voor Natuur- & Milieustudie. Zij sloegen in de tweede week van september alhier hun tenten op om de visserij beter te leren kennen. Moreel consultant Patrick Van Craeynest assisteerde hen op hun zoektocht (foto 2). Ook de activisten van Socialisme 21 waren erg geïnteresseerd in onze sector. Nu was het de beurt aan schipper Marnix Verleene om hen op weg te helpen in onze boeiende visserijwereld (foto 3). Vermelden we ten slotte ook nog dat er op 10 september massaal veel volk aanwezig was in het Oostendse stadhuis (foto 4). Daar werd een cahier (5 euro) voorgesteld dat helemaal aan Roland Desnerck gewijd werd. Wie wil weten wat Desnerck voor het Oostends vissersdialect betekend heeft, moet dat zeker aanschaffen. Meer info kan verkregen worden bij janbonneure@skynet.be of op e-mailadres: desnerck.roland@skynet.be.

CREVITS

**import - export - allerlei kettingen en
kettingmatten - ankers - herbruikbare materialen
- visserijbenodigdheden - rubber bollen
en rubber ringen**

Marcus Gerardsstraat 12, 8380 Zeebrugge. Tel.: 050 54 48 33

Kotterstraat 42, 8380 Zeebrugge. Tel.: 050 54 45 85

Ankerstraat 20, 8400 Oostende. GSM 0475 30 39 87

Fax 050 54 79 11

Telefoneren vanuit Nederland:

+ 32 50 54 48 33

De Belgische visserijvloot (69)

In januari 2005 startten we met de rubriek 'De Belgische visserijvloot' waarbij we maandelijks drie foto's en een beknopte historiek van de vaartuigen publiceerden. Met 111 steekkaarten van vissersvaartuigen hadden we zowat de hele varende vloot gehad. Door de goede respons op deze rubriek gingen we er nadien mee door. Sinds februari 2008 gaan we stapvoets terug in de tijd en brengen we de vaartuigen die inmiddels uit de vloot verdwenen zijn. Deze aanpak, die gepaard gaat met het nodige opzoekwerk, leverde voldoende vaartuigen op om tot vandaag in HVB telkens een bladzijde te vullen.

Voor de juiste gegevens baseren we ons op de oudere Officiële Lijst der Belgische Vissersvaartuigen. Ook andere bronnen en archieven worden geraadpleegd om de exacte gegevens over de vaartuigen en de opeenvolgende eigenaars te vinden. (Guido Walters, Louis Vande Castele)

Z.578 CAROHEIN

Lengte: 21,00 m
Breedte: 5,50 m
Tonnage: 57,84 bruto
Bouwjaar: 1966
Werk: J Haerincq Zeebrugge
Motor: MAN 1965
Vermogen: 210 pk
Reders:
Fernand Vandenabeele en Francois Bil, Knokke - Heist (1966)
G De Grootte-Vandenabeele & Francois Bil (1977)
BVBA Carohein, Knokke - Heist (1987)
22.06.1992 geschrapt.

COPYRIGHT LVdC

O.318 BELGIAN SAILOR

Lengte: 40,00 m
Breedte: 7,40 m
Tonnage: 185,95 BT
Bouwjaar: 1946
Werk: NV Béliard Crighton Oostende
Motor: Crossley 1957
Vermogen: 450 pk
Reders:
NV zeevisserij en Handelsmaatschappij (1946)
August Puystiens & Louis Pieters (1965)
PVBA Belgian Sailor (1971)
BVBA Belgian Sailor (1984)
22.06.1992 geschrapt en afgebroken.

COPYRIGHT LVdC

Z.552 MARATHON

Lengte: 18,50 m
Breedte: 4,84 m
Tonnage: 39,68 bruto
Bouwjaar: 1954
Werk: A Bocher, Zeebrugge
Motor: A.B.C. 1954
Vermogen: 135 pk
Reders:

Z.552 MARATHON

Jozef Vantorre (1954)
Frans Rammeloo (1964)

O.552 MARATHON

Diane Belpaeme, Oostende (1977)
Pierre Devriendt - Calemeyn, Oostende (1985)
19.06.1992: geschrapt.

COPYRIGHT LVdC

ZEEVISSERS - VISBEWERKERS
- HAVENARBEIDERS - ZEELIE-
DEN EN BINNENSCHIPPERS
VOOR AL UW PROBLEMEN

WENDT U TOT DE

Zeemansbond A.B.V.V.

Ivan Victor
Federaal secretaris
zeevisserij
Jules Peurquaetstraat 27
Oostende
Tel.: 059 55 60 85
Fax: 059 70 51 33
E-mail:
Ivan.Victor@btb-abvv.be

R. Vermote:
gewestelijk secretaris
0476 23 40 28
Heiststraat 3
Zeebrugge
Tel.: 050/54 47 15
Fax: 050/54 42 53
E-mail:
renaud.vermote@btb-abvv.be

AQUACULTUUR

Zeetong van de boerderij

Op 1 juni ging in Colijnsplaat een proefbedrijf van start dat zich richt op de kweek van zagers, schelpdieren, algen, zilte gewassen en... zeetong. De Universiteit Wageningen wil er proberen een rendabele viskweek te ontwikkelen. De zeetong wordt gevoerd met zagers. De mest uit de vijvers wordt dan weer aangewend om de algen te kweken.

HAVENS

De plannen

De haven van Zeebrugge heeft plannen om in zee uit te breiden. Het is de enige grote groeimogelijkheid die de haven nog rest. Havenvoorzitter Coens hoopt dat Zeebrugge daarvoor centen kan losweken bij de Vlaamse overheid. De Oostendse haven heeft dan weer plaats over omdat de containertrafiek er verminderd is. De vrijgekomen plaats wil men laten bezetten door degenen die met alternatieve energie bezig zijn.

PIRATERIJ

Twee personeelsleden Jan De Nul ontvoerd

Twee bemanningsleden van de sleepopperzuiger Amerigo Vaspucci werden in de haven van Douala (Kameroen) door kapers ontvoerd. Het betreft een Filippijnse matroos en een Kroatische ingenieur. Ook vorig jaar werd het bedrijf door kapers belaagd. Toen werd de steenstortor Pompei en zijn tienkoppige bemanning twee maanden lang gegijzeld.

ECOLOGIE

Schol krimpt

De Noordzeevisserij is wel degelijk verantwoordelijk voor evolutionaire veranderingen bij vissen. Tot deze conclusie komt althans Fabian Mollet, onderzoeker bij de Nederlandse IMARES, onderdeel van de Universiteit van Wageningen. Hij viste uit dat schol bij de huidige visserijdruk kleiner blijft dan vroeger, langzamer groeit en eerder geslachtsrijp wordt.

GEZONDHEID

Niet altijd cholesterolverlagend

Niet iedereen heeft baat bij het innemen van omega-3 en -6 vetzuren die bijvoorbeeld in vis aanwezig zijn. Alleen wie een welbepaald gen in zich draagt ziet zijn cholesterolpeil daardoor verlagen. Wie deze bepaalde variant van het FADS-gen niet heeft, ondervindt geen voordeel van een dieet dat rijk is aan omega-3 en -6 vetzuren.

Aquacultuur

Oesters besmet met herpes

Vanaf volgend jaar worden oesters wellicht veel duurder. Kwekerijen in Frankrijk, Nederland, Ierland en Groot-Brittannië zijn getroffen door een herpesvirus. Volgens Iris Van Daele van de Oesterput in Oostende zou slecht zaad de oorzaak zijn.

Economie

Niemand weet hoe zwart

Volgens sommigen ziet 17,9% van onze economie het daglicht niet. In absolute bedragen komt dat overeen met 61 miljard euro. Nog erger is het gesteld in Griekenland, Italië en Portugal. Een andere studie zegt te weten dat de schatkist jaarlijks 20 tot 24 miljoen euro misloopt door zwartwerk. Nog een andere studie raamt de fiscale en sociale fraude in ons land slechts op zes à zeven miljard. Dat laatste is tien keer minder dan het eerste cijfer. Wie gelijk heeft, weet niemand, want ja, wat zwart is blijft natuurlijk 't liefste onbekend.

NEDERLAND

Garnalenvissers in actie

Op 22 september hebben 100 garnalenvissers de toegangspoort bij Heijploeg in Zoutkamp (Nederland) gebarricadeerd. De garnalenvissers willen met deze actie aandacht vragen voor hun benarde positie. Volgens de actievoerders wordt al ruim twee jaar onder de kostprijs gevestigd en de vergoeding per kilo Hollandse garnalen die betaald wordt door de handel, wordt steeds lager. De vergoeding die garnalenvissers krijgen voor een kilo gepelde garnalen zakt nu zelfs naar 2,25 euro per kilo, terwijl uit onderzoek van het LEI blijkt dat het minimaal 3,50 euro zou moeten bedragen.

**Alle industriële en scheepsherstellingen —
mekaniek en plaatwerk.**

Nieuwe Werfkaai 14, 8400 Oostende

Tel. 059 33 22 15

Fax: 059 33 01 55

GSM Johan (0477) 31 54 15

GSM Ludo (0477) 33 54 35

**BEMA
DOET
HET**

Katrien Vervaele ging op zoek naar de man achter deze foto.

Een ver, vergeten graf

Op de cover van het pas verschenen boek 'Vlucht naar Penzance' staat de pasfoto van een jonge visser met een wat melancholische blik. Joseph Vantorre, Joe, was zijn naam. Blijkt dat hijzelf de foto nooit heeft gezien.

Want nog eer hij erom was kunnen gaan, is hij op zee gebleven. Met de Z.5 Yvonne-Maurice, op de visgronden van Schouwen. Hij kijkt alsof hij weet heeft van wat hem een paar dagen later zal overkomen. Natuurlijk wist hij dat toen niet, maar met wat ik over hem lees in het boek, roept vragen bij me op. Wie was die jonge visser met die wat melancholische blik? Ik vraag het aan AJ Beirens, auteur van het boek.

Joseph Vantorre

'Het was de zoon mijn vaders nonkel, Victor Vantorre, of liever Victor *Mussche*, zoals onze tak van de Vantorres in Heist wordt genoemd. Dat was om onderscheid te maken, want met die naam kon je de straat plaveien. Victor werd verliefd op Germaine en trouwde, hoewel zijn vader hem nog op de trouwdag waarschuwde: 'Doe het niet! 't Geeft niet dat we al die kosten gemaakt hebben, maar trouw er niet mee!' Maar het huwelijk voltrok zich en het koppel kocht een huisje in de Panneslag. Afbetalen gebeurde echter nauwelijks, want Germaine smeedt het geld door vensters en deuren. Er kwam een zoontje, Joseph, maar nog voor het kind drie jaar oud was, vertrok Germaine met de noorderzon en liet ze het kind achter. Familieleden vonden het kind, huilend op de stoep van zijn huis.

Zo kwam Joseph terecht bij zijn grootouders, *Pee* en *Metje Mussche*. De jongen had er een zalige jeugd en werd heel graag gezien. Al van kleinsaf zei hij dat hij visser wilde worden. Iets wat zijn grootmoeder hem uit het hoofd wilde praten, wat haar niet zou lukken.

Naar Engeland

De eerste tocht van de dertienjarige Joseph is echter geen visserij. Op zondag 19 mei 1945 moet hij samen met de hele familie *Mussche* vluchten, want de Duitsers zijn België binnengevallen en ook de kust is al door bombardementen getroffen. *Pee Mussche* zegt tegen de mannen van de familie: "Ga achter junder volk. 't Moet ál mee." En zo stapt het hele *Musschennest* op die stralende lentedag in een konvooi vissersschepen. Het was de bedoeling om naar Frankrijk te varen, maar na heel wat problemen in de havens van Boulogne, Calais en Dieppe, wordt de oversteek naar Engeland aangevat. De vrouwen en kinderen die nog geen zeebenen hebben, moet spugen. *Berten* gaat rond met een kolenschop, waarin ze kunnen braken. En naar het toilet is het op de 'puzze', een vaatje dat in zee wordt geplompt om te spoelen.

Ze worden opgevangen in Engeland, aan de Britse zuidkust. Victor en zoon Joseph komen terecht in Penzance, waar Victor een relatie aangaat met Doris, een lieve, Engelse weduwe die zelf al een aantal kinderen heeft.

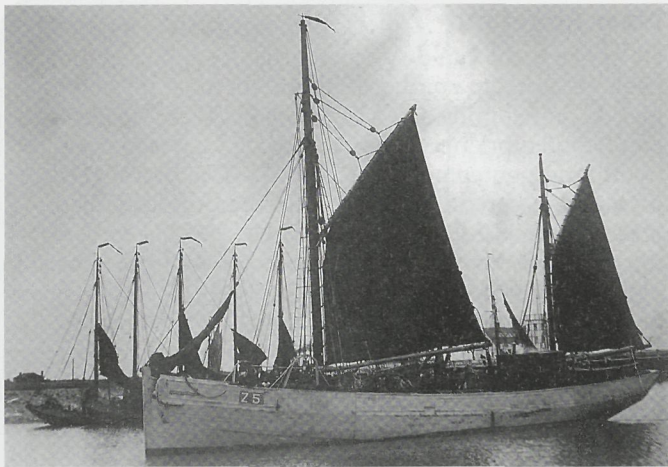
Terug naar Heist

Na vijf jaar oorlog en een aangenaam leven in Engeland komen de Vlaamse vissers terug naar huis en het leven herneemt. Victor maakt werk van zijn echtscheiding en van zodra dat geregeld is, zal Doris met haar kinderen afkomen. Ook de visserij herbegint. Ondertussen is Joseph, die nu *Joe* heet, een jongeman geworden die graag de visserscafés en de danszalen bezoekt. De zee trekt nog steeds en hij monstert aan op de Z.5 Yvonne-Maurice, het schip waar zijn vader schipper is. Voor zijn nieuwe identiteitskaart en zijn monsterboekje gaat hij naar een fotograaf. Hij trekt zijn mooie gebreide trui en zijn vissersschabbe aan en zijn nieuwe witte sjaal met rafeltjes knoopt hij om de hals. Op zondag 21 oktober 1945 varen ze weer 't zeegat uit. Aan boord schipper Victor Vantorre, motorist Gustaaf Savels, matrozen Albert Neyts en *Berten* Beirens (nvdr: grootvader van de auteur) en scheepsjongen Joe. Ze zouden de netten uitwerpen op de scheepsgronden van Schouwen, voor de Nederlandse kust, tussen Walcheren en Scheveningen. Ze zouden volgende zondag weer binnenlopen om de maandag verse vis op de markt te brengen.

Joseph Vantorre

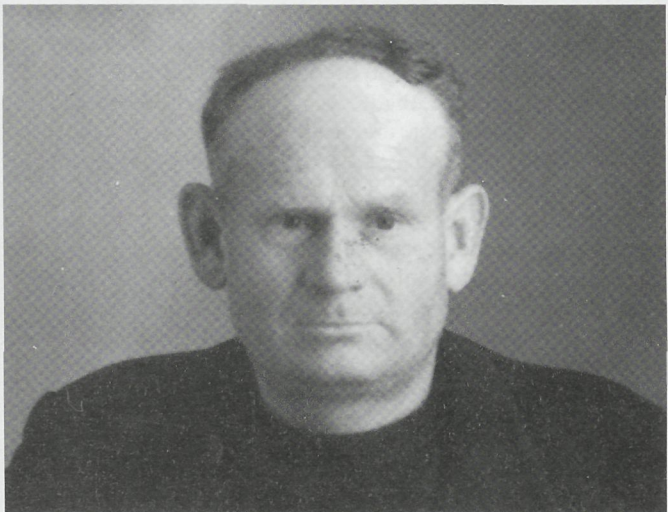

Z.5 Yvonne-Maurice

Ge moet nu niet meer gaan kijken...

De zondag lopen ze niet binnen, de maandag evenmin. Er is ongerustheid, want er was een hevige storm geweest. En het wordt dinsdag... Dit deel van het verhaal hoorde de auteur vertellen van zijn grootmoeder Louise, de vrouw van *Berten* dus. Ze had meerdere keer aan haar zoon Maurice gevraagd om op de duinen te gaan kijken om te zien of het vaartuig nog niet binnenliep, maar de donderdag, toen was het allerzielen, wist ze dat er geen hoop meer was. "Ge moet nu niet meer gaan kijken", had ze tegen hem gezegd.

De volgende dag, op 3 november, was er bericht dat er op het eiland Voorne twee lijken van Belgische vissers

Berten Beirens bleef eerst vermist. Hij was elders aangespoeld en daar begraven.

waren aangespoeld en ook het naambord van het schip, de *Yvonne Maurice* was gevonden. Het waren Albert Neys en Joe.

Begraven op Rockanje

Later spoelden op het strand van Oostvoorne ook nog de lijken van Victor Vantorre en Gustaaf Savels aan, maar het lijk van *Berten* Beirens bleef vermist. Nu ja, vermist... In feite was hij al aangespoeld op zaterdag 27 oktober op het strand van Rockanje, een vijftal kilometer verder van de plaats waar de anderen waren gevonden en op 29 oktober begraven. De burgemeester van Rockanje had namelijk een probleem gehad met de te volgen procedure, hij wist niet hoe en wat hij moest doen wanneer een lijk aanspoelde. Pas de dag na de begrafenis stuurde hij de consuls van België en Groot-Brittannië een brief met het signalement. Hij had niet kunnen uitmaken of het een Belg of een Brit betrof omdat ze in *Bertens* broekzak niet alleen Belgisch geld hadden aangetroffen, maar ook een metalen medaille met het opschrift "I am a Catholic, in case of accident notify a priest" - een medaille dat de pastoor van Penzance aan de vissers had gegeven.

Het lijk werd niet geïdentificeerd, want in Rockanje wisten ze niet eens dat er een Belgisch schip in de omgeving was vergaan en evenmin wisten ze dat er vijf kilometer verder vier lijken van Belgische vissers waren aangespoeld. Ook bij het waterschoutambt in Oostende werd het verband niet gelegd en *Berten* bleef officieel nog steeds vermist.

Signalement in 't Visserijblad

Zijn vrouw Louise en zijn kinderen bleven in de onzekerheid. Tot een aantal maanden later het signalement van de in Rockanje aangespoelde visser in 't Visserijblad verscheen. Familieleden die erop waren geabonneerd, brachten Louise meteen op de hoogte. Het was Clara, een tante, die voorlas: '...grote oren, een kale schedel met van achter vrij lang donker bruin haar...' Dat kon niemand anders dan *Berten* zijn. En ook de rest van het signalement klopte. De kledingsstukken waren zo goed als nieuw. En Louise wist het dan heel zeker wanneer werd voorgelezen dat de man in kwestie een Maria-beeldje met het opschrift 'SIR Oostacker' bij zich droeg en ook een kakigroene geldbeugel die zijn schoonzuster nog in Penzance had gemaakt uit een stukje zeildoek waaruit ze parachutezakken en hoezen voor gasmaskers stikte.

Het duurde nog maanden vooraleer de overlijdensacte werd opgesteld en Louise officieel weduwe werd.

SKB - LIFE SAVING EQUIPMENT nv

Maatschappelijke zetel:
Royerssluiskaai 48
B-2030 Antwerpen
Tel.: 03/201 89 70
Fax: 03/ 201 89 71

Afdeling kust
H. Baelskaai 8A
B-8400 Oostende
Tel.: 059/33 96 00
Fax: 059/33 96 01

reddingsvesten - reddingsboeien - drijvende toestellen - valschermsignalen - stakellichten - man.o.boordlichten - noodzenders Locat - radio Beacon - reddingsvlotten: RFD, Elliot, Viking, Zodiac, Autoflug, Bombard, Avion, Callegari, Servaux, Mitsubishi, Soniform - nazicht brandblusapparaten.

- ERKEND SERVICESTATION -

VERANTWOORDELIJKE VOOR DE KUST: A. VAN DURME. TEL.: 0475 25 88 02

Pas dan kreeg hij ook een naam op zijn graf. Een graf dat hij moest delen met Leopoldus Catellion, de Vlaamse visser die een maand tevoren, in september 1945, was aangespoeld nadat de Z.126 *Renné*, op een mijn was gevaren en waarbij de vijfkoppige bemanning het leven had gelaten.

Zo verre...

Louise en haar kinderen gingen nooit naar het graf, ze wisten zelfs niet eens waar het precies lag. Ze wisten alleen dat de bemanningsleden van de Z.5 'ergens' op het eiland Voorne lagen.

In 1977 besluit AJ om zelf op zoek te gaan. 'Nooit was er iemand van de familie bij de graven geweest', vertelt hij. 'Ik ben er die zomer van 1977 met een tent op uitgetrokken om daar alle begraafplaatsen in de buurt af te zoeken. Ik vond na lang zoeken het gezamenlijke graf van de vier andere bemanningsleden, op Oostvoorne. Dus ook het graf van Joe. Het was een simpele, verweerde grafsteen. Maar het deed wel iets, daar bij zijn graf te staan. Ik had hem wel nooit gekend, maar hij was toch familie.'

Maar heel emotioneel was het wanneer hij dan na lang zoeken ook het graf van zijn grootvader had gevonden. Op Rockanje. 'Een ongelooflijk mooi moment was dat. Ik was even totaal aangeslagen. Het was niet meer dan een laag houten bordje met twee namen op: *Albertus Joseph Beirens* en *Leopoldus Catellion*. Die twee vissers lagen dus zij aan zij. En één bordje had de gemeente blijkbaar voldoende gevonden.

'Ik wilde dat zo snel mogelijk aan het thuisfront vertellen. Maar dat was lang voor de gsm bestond, dus moest dat gebeuren vanuit het postkantoor van Rockanje. En terwijl iedereen daar kon horen wat ik zei, heb ik gebeld om te zeggen dat ik *pee Beirens* had gevonden. De emotie aan de andere kant maakte de emotie aan mijn kant alleen nog maar een stuk groter.'

Op een dag nam AJ Beirens zijn grootmoeder Louise mee naar Rockanje, naar het graf van haar man. Ze was niet meer van de jongste en was al wat dement, maar wanneer ze daar aankwam, had ze een helder moment en zei ze: '*Mo Berten toch, da je gie ier zo verre ligt...*'

Nu ook te koop in paperback € 21,50
<http://www.lulu.com/>
(<http://www.lulu.com/product/pocketboek/vlucht-naar-penzance/12097847?>)

Hardcover bij unibook € 43 luxe-
kleurenditie €110 (verzending inbe-
grepen <http://www.unibook.com>
(<http://www.unibook.com/nl/searchfunction?search=beirens>)

'Berten toch, da je gie ier zo verre ligt.'

info AJ:

1. De PAPER BACK is in Groot-Brittannië gedrukt, telt 360p en 196 foto's. Het verhaal is identiek aan de hard cover edities. De paperback editie kost € 21,50 (+ verzendkosten) De nieuwe paperbackeditie kan men bestellen bij <http://www.lulu.com/> (<http://www.lulu.com/product/pocketboek/vlucht-naar-penzance/12097847?>)

Levertijd vanuit Groot-Brittannië een 5-tal dagen.
ISBN nummer is 978-1-4461-5749-7.

2. De HARD COVERS zijn bij Unibook verschenen, tellen 449 pagina's (vrij grote druk) en circa 450 foto's.

a) De zwart/wit uitgave kost € 39,01 (+verzendingskosten komt op zo'n 43 euro)

b) De luxe kleuren editie kost € 105,95 (+verzendingskosten komt op zo'n 110 euro)

Beide hardcovers zijn via de hieronder staande link te bestellen.

Levering neemt ongeveer een week in beslag.

<http://www.unibook.com>

(<http://www.unibook.com/nl/searchfunction?search=beirens>)

Katrien Vervaele

B.V.B.A. S & S

Jofra Shipping & Trading

Postbus 51 • B - 9060 Zelzate

Tel: +32 (0) 9 361 00 04 • Fax: +32 (0) 9 360 60 04

GSM: +32 (0) 477 952 450

E-mail: jofra.jan@gmail.com

Web: www.bvba-sens-jofra.be

- Aan- en verkoop van alle visserijschepen
- Aan- en verkoop van alle motoren / koppelingen
- Alle toelieferingen / reparaties
- Inbouw van alle merken motoren en koppelingen
- Tevens uw adres voor al uw sloop- en saneringschepen

Katrien Vervaele

Geboren in Oostende 9 april 1954

Schreef een tiental jeugdboeken en 'Vissersvrouwen'.

Werkt momenteel aan een boek over de IJslandvisserij dat in het voorjaar 2011 zal verschijnen.

Journalistiek werk: freelance medewerker Plusmagazine.

Houdt ervan om plaatjes te schieten bij de woorden die ze schrijft.

Jurylid van de Knack Hercule Poirot, de prijs voor de beste Vlaamse thriller.

Volgende maand publiceert HVB een gesprek met deze schrijfster over haar boek over de IJslandvaart

www.katrienvervaele.be

WEGWIJZER & HONIG

Er was eens een weg
Een wijzende boom-baken
En, het woord honig
Gekrast op een blad op de grond

Lang voor we ons afvroegen wat echt is
En wat onecht
Pakten de mensen stukjes baken-bast
Wikkelden die in dun linnen
En borgen ze op bij hun hart.
Anderen pakten de letterzaden
En maakten er magische woorden van
Die hen onderweg moesten beschermen.

Op een of andere dag
Staan we allen huilend langs de weg
Als verdwaalde kinderen die verlangen naar huis.

Maar op andere dagen hebben we
Onze wereld helemaal voor elkaar
En bannen de tijd uit:
Een kind jaagt de bus tot de hoek achterna,
Een ander springt over de scheuren in de stenen
En nog een telt huppeld de treden tot een deur.
Op die momenten voelen we ons thuis
In het heelal en hoeven nergens naartoe.

En altijd is er iemand die het blad vind
En dit vreemde woord uitzingt
Dat zoetheid doorgeeft van
Tong naar oor, oor naar hart, hart naar tong,
Tong naar oor, oor naar hart, hart naar tong,
Druppel na helende druppel
Van tong naar oor, oor naar hart, hart naar tong.

Peter Flynn (30-11-2001)
vertaling: Katelijne De Vuyst

ROAD SIGN & HONEY

Once there was a road
A sign-tree pointing
And, the word honey
Scratched on a leaf on the ground.

Long before our worry about what's real
And what's not real
People took bits of sign-bark
Wrapped them up in thin cloth
And placed them next to their hearts.
Others took the seed letters,
And shaped them into magic words
To protect them on their journey.

At one time or other,
We all stand by the roadside crying
Like lost children, longing for home.

But other times we are experts
At mapping out the world
and banishing time:
One child races the bus to the corner,
another jumps the cracks in the stones
and another hop-counts the steps to a door.
At such moments we are at home
In the universe and need go nowhere.

And someone always finds the leaf
And sings out this strange word
Handing on sweetness
tongue to ear, ear to heart, heart to tongue,
tongue to ear, ear to heart, heart to tongue,
drop by healing drop
tongue to ear, ear to heart, heart to tongue

Peter Flynn (30-11-2001)

DE MISSIE IN OOSTENDE

Aflevering 6 – het einde?

De nacht was de wintervorst. The Sailor –

Finbar scande de omgeving. Geen vuiltje aan de lucht. Hij luidde de bel in het café: 'Mijn naam is Finbar van Nonkel Johnnies Wrakhoutband. Tournee!'

Dat brak het ijs. Een reus van een kerel wenkte hem. Lereren vest, blote armen. Finbar spande zich tot het uiterste in om de kaalgeschorene te verstaan.

'Mijnheer de aangespoelde, zet je hier. Noordoostenwind in de zomer is goed, in de winter slecht. De noordoostenwind heeft de grond opgewoeld. Dik water. Geen vis. Weet je waar we zitten? In de Middenclub. Ik wacht hier op de zuidwestenwind. Volgende week misschien, dan komen de tongen uit de diepte. Langs de Fairy Bank. Dan vaar ik met mijn zeemeerman naar Oostdyck, de zandbank der tongen.'

'Uw zeemeerman? Is dit visserslatijn of geniet u zoals ik van de gedichten van Paul Snoek?'

'Snoek? U? U? Mijn kloten. Ons volk heeft geen diploma's nodig. Mijn vrouw staat haar mannetje op zee, vandaar zeemeerman. Waarom draag jij een kapiteinsjas, ventje?'

Finbar: 'We zijn op expeditie. In het hoofd... Het spijt me, ik heb te veel gedronken, ben bijna vergiftigd. Maar de zee zit in mijn bloed. De zee zuigt en trekt aan mij. Mijn vader werkte op de ferry, ik herinner mij hem nauwelijks. Ik woonde met mijn moeder in de Vaartstraat, hier in Oostende. Ze noemde mijn vader een zeezwijn, hij had vrouw en kind in Engeland. Toen hij te agressief werd, vluchtte mijn moeder naar Antwerpen. Ik was vier jaar oud. Later is ze hertrouwd, maar ze voelde zich nooit thuis in Antwerpen. Het lieve mens is nu dood. Ik ben tussen wal en schip gevallen. Ik ben geen kaper, ik ben een wrak.'

'In wrakken kunnen schatten zitten. Rondom zweemt er vis.' 'Lekkere vis,' zei Finbar.

'Goede vis. En als de schipper het wrak niet vindt, komt het wrak naar de schipper. Al ben ik op dit moment een geketende schipper, ik ben een geboren visser. Wat las mijn vader in 1959? *De nood in de visserij dringt*. Wat schreven ze in 1981? *Dat de zeevisserij de laatste jaren een zware crisis doormaakt, is algemeen geweten*. Welnu, het is 2010. Abonneer u op Het Visserijblad, dan weet je hoe laat het is. Je bent verplicht jezelf te prostitueren in het systeem waar je in zit. Maar ik zal varen onder de drakenvlag.'

De laatste zeedraak, dacht Finbar. Ik ga mij hier niet Minnelemming noemen. 'Mijn naam is eigenlijk John, niet Finbar. Johnnie voor de vrienden.'

'Gij zijt Finbar en daarmee uit. Noem mij maar de Alfaman, de Treasure Hunter. Isabelle, nog eentje, de laatste. Voor mij een choco. Een vent doet voor een vrouw alles, hé.' 'Voor mij een cola,' zei Finbar.

'Ik ben bij mijn kloten gepakt. Luister, mijn huis is verkocht, het ligt in 't water. The Fairy of Faith, zo heet ons drakenschip. Een replica maar met levende romp. De spirit van de draak zit erin maar moet nog gevuld worden. Och jong, ik heb geen bloed meer te geven, snij mij open, 't is al op'.

'Een nieuw zeilschip? Een drakenboot?'

'Ligt aan de ketting. Ik heb een boekje gekregen en een stylo. Dat is alles wat ik nog heb. Het systeem is een monster, vent. Nieuwe paters, predikers. Daarom de draak. Vannacht slaap je maar in het ruim, in een hangmat. Samen in de vrieskou. Dan verschijnen de getekende gezichten van de vissers van weleer voor je geestesoog. Iemand van de draak gaat er honderd procent voor. 't Is Stratego en Risk. Ik wil gewoon een spel spelen dat je niet kunt stoppen. Alles of niets. Ik heb geen tijd. Ik heb maten die nog niet echt 'in de draak' zijn. Ze worden gebruikt maar ze zouden hun mogelijkheden erbij moeten smijten. Waarom doen ze niet mee in 't verhaal?'

Wij vissers werken honderd procent. Als wij slapen, slapen wij honderd procent. Terug naar huis, als de zee tegenwerkt, dan kruipen de uren voorbij. Ha, het café: Végé. Of hier aan de toog, een vuistslag erop. Aan de toog is een maat een maat en blijft hij een maat. Wat die mens vertelt, wéét ik. Ik heb gebloed, mijn deel gehad. Ik heb het hier opgeschreven. Hoor.' *Gepekeld bloed gezout door de zee verneukt door het land.*

'Beest en mens. Vrij om te kiezen. Monsterrol op tafel.'

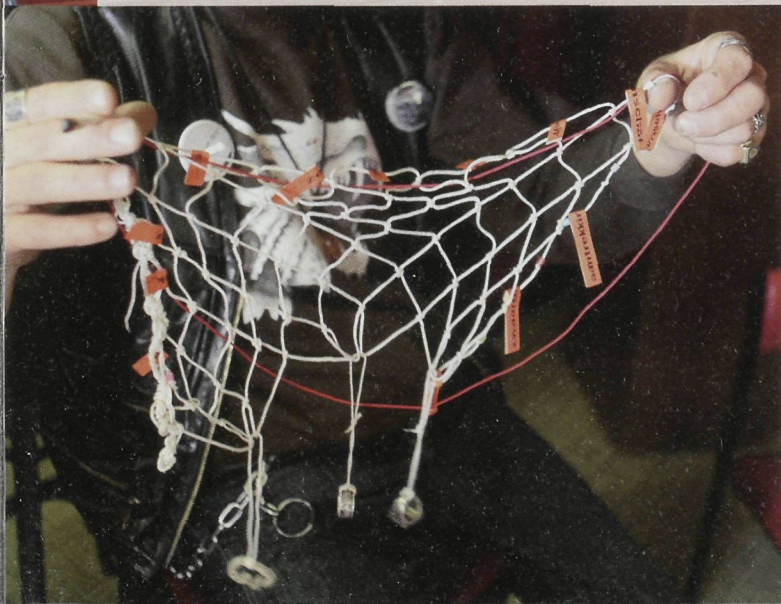
Alfaman haalde een agenda tevoorschijn. Finbar zag dat die helemaal volgeschreven was. 'Het is geen perkamenten rol, ik weet het, maar zie: dit is mijn linkerklauw. En deze rechterhand tekende de code van de draak. Ik schrijf dit erbij: *kind van de kaai bergt een wrak op het land*. Luister, zwalpende schuif in niemandsland gestrand.' *De toog en de emmer. Ik heb ervan geleerd. Nooit meer. Verleden en toekomst raken elkaar. Tik. Flits. De visser sluit zijn ogen. De tijd staat stil. De poorten bemand. De laatste sleutel naar het zingende zand. De draak wacht, licht, heelt, verzamelt kracht. Zeeridders, de laatste wordt de eerste. Ziehier de queeste. En vertel. Koester haar dromen, ze zijn herinneringen waard. Bezeil oceanen. Vaar haar levensverhaal want waar is, wat was, zal alles zijn. Doe het worden. Edeldame, nooit geef ik op en nooit geef ik toe. Een hof vol engeljonkrouwen en duivelingen zal komen. Onder de voet van de vuurtoren beloof ik nooit te worden wie ik kon en wilde zijn. Nooit te zijn wie ik niet mag zijn, nooit te vragen wat ik zelf kan.*

Alfaman lachte: 'Maar dat maakt het niet gemakkelijk.'

Hij keek stil voor zich uit. 'Maar dan slaat het mes toe. Dat mes komt.'

'Het mes...' vroeg Finbar.

'Het mes komt van 't land. De mensen van het land met hun percentjes, die het geld in de lucht smijten. Die mensen zitten dan ineens rond dezelfde tafel. Ik doe niet meer mee. Wat is jouw droom? Wat zoek je bij de laatste vissers? Vroeg of laat kunnen ze dat vissen van jou gebruiken. Alles wat ze kunnen gebruiken, is vis. En voor de rest moet je natuurlijk niets aan een visser vragen, want als we aan land zijn... Maar de schubben van de draak sluiten zich. Tegen het systeem, het gouvernement. Ieder persoon is deel van de schubben in het geheel van het drakenlijf. Ik heb tovenaars in het ruim gehad. De timmerman is van mijn stamboom. Ik ken de beste machinist. Fenomenaal. Ieder man is een spant. De beste maten vormen de romp. Ieder moet zich

honderd percent geven want je inkom, je leven, alles hangt ervan af. En het schip moet gesoigneerd worden want het schip drinkt het stuur. Laat het zeilschip los en we zullen zien wat de droom is.'

'Als dromen waar worden, wat wil je dan?'

'Een plezierboot? Dat soort economie? Nee, wij gaan voor plan B: kunst en cultuur. We maken een eigen kunstgalerie in de draak. Maken onze eigen T-shirts. T-shirts zeggen wij. Australië? Het is niet dat je weet waar je naartoe moet, dat je de koers kent. De koers wordt aangepast in functie van het doel waar je naartoe moet, van de bestemming. En van de weersomstandigheden. Jij bent een kunstenaar? Dan leef je in de lucht. Vissers leven in het water. Vissers en dichters, we horen bij elkaar. Lot en toeval, ze zijn broer en zuster.' Alfaman sprak als een zee-indiaan. 'Kom, we zijn weg,' zei hij bruusk en stond op. Finbar haastte zich om af te rekenen.

Een vreemd koppel stapte in die vriesnacht langs de vissersboten, Finbar en de Alfaman. Langs de ankers op de kade. Z.55 – Goede Hoop uit Zeebrugge. Nautilus. Einde van het dok. Begin van het dok.

'Dit is onze wereld,' zei de schipper. Hij wees naar een schip in aanbouw wat verderop. 'Kijk daar, dit wordt onze wereld. De draak is zodanig groot, er zijn nog mensen zoals ons. Dat wéét ik.'

'Het is alles of niets?'

'Foert, er is maar alles of niets,' zei Alfaman.

Een nagelnieuw schip, nog niet afgewerkt maar met een machtige uitstraling. Finbar had nog nooit dit type vaartuig gezien. Een draak op de boeg of droomde hij dat?

'Het zog wat we gevaren hebben, dat is de staart van de draak. Het boegbeeld staat voor het onderzoek. Kijken wat er allemaal op je afkomt. Als het goed is voor ons, is het goed voor de draak. Rechtsomkeert? Geen probleem, Boeg wordt staart. Alles wat goed is voor de draak. Daar wordt hij sterker van, kleuriger. In de drakenschool leren de kinderen waar ze goed in zijn. We laten ze hun eigen leven verdienen. Omdat harten moeten kloppen. Omdat bloed moet bruisen. Omdat de sterren moeten fonkelen.'

'Dat vind ik ook. Wacht even, ik moet plassen,' zei Finbar.

Vismijnlaan. Het duo spookte langs een sloopstimmerwerf. In het donker een zwart schip langs de kant, Finbar las: Zwarte Zeeleeuw.

'Kijk, nee – dàar ligt de draak gevangen. Volg mij, de werf op. Voorzichtig met wat hier ligt, dat je niet op je muil valt.'

Een drakenschip met rode boeg, omringd door blauwe boeien. Alfaman stak een zaklantaarn aan. 'Hier is het. Pas op. Alles is alles. Onder de streep, waar de pastoors stoppen met spelen, 't is daar waar de afrekening is en dat noemt men God. Hier, het trapje af.'

Een staketsel met zeilen. Alfaman maakte een opening in de werkruimte. 'Kom binnen, volg deze lichtstraal. Zie je het roer aan bakboord? Het trapgat naar het ruim is aan stuurboord. Rechts van het rad naar beneden.'

'Ik duw je wel de hangmat in,' zei de Alfaman.

Even later bengelde Finbar in een ijskoud, pikdonker ruim.

'Voel je het water, Fin?' De stem van de Alfaman, op zoek naar dekens. 'Het schip wilt weg maar ligt aan de kaai.'

Alfaman dekte Finbar toe. 'Buikgording van de fok. Ik zal je voorlezen uit mijn Vissers Almanak. Van de visser die droomt dat hij mens kon worden. Slaap je al? Dan lees ik het morgen, bij tongen en frieten, in het huis van mijn schoonvader. Slaap je roes maar uit.'

'Alf... Hoe kan ik je bedanken?'

'Dit is toch mooi? Met Finbar in de buik van de draak, Hangend in de matten op een zeilschip zonder masten. Een aanspoelde en de laatste visser van een vloot die ooit Vlaams was. Pratend over dromen. Vissend in elkanders visioenen. We voeden het vuur met verkoelde resten van een verpest... Geleden.'

'Wat nu?'

'Jij lost je schulden af, want die heb je zeker. Ik los mijn schulden af. Met mijn schip moet ik dat rechtzetten, normaal moet dat kunnen in twee jaar. Twee jaar varen voor mijn eigen. Dan het schip verkopen of een ander schip leggen. Of komt de groene vloot? Je kunt er nog niet over klappen want we weten het nog niet. Het spel wordt gespeeld. De draak was een droom die er opeens was. Veel geloop. Verkeerde mensen.

Wat mijn vader, mijn grootvader, mijn voorvaders gedaan hebben in hun leven, het is bij mij terechtgekomen.'

'Goede dromenvangst, schipper. Ridder.'

'Slaap nu, Finbar, en wordt wakker. Als de draken gaan dansen, dan mag je zeggen dat doden levend gemaakt zijn.' Het licht van de zaklantaarn ging uit.

De Alfaman hees zich in een andere hangmat.

'Ah, de rust van de romp. Geurend naar de geofferde eiken.

Bewaker van de romp, bewaarder van het verleden. Starend in het schemerduister. Twee wrakke schuiten, tijd- en zwaartekrachtloos geborgen. In de draak bestaan geen grenzen. Zijn er geen schermen... Gepekeld bloed gezout door de zee. Vechtersbloed gepekeld in tranen...'

Alfaman bewoog niet meer, zweeg.

Molrat, uw Minnelemming ligt hier in een schelp, dacht Finbar. Niet in Hotel du Parc, nee, Hotel de la Mer maakt een net voor mij. Ik lig hier in het binnenste van een zeedraak. Verbroederd met de laatste zeeridder. Zee... Ridder... *Wiege wiege wee.* Mannetje Timpete, er moet een andere schelpenhelft voor me zijn. Het bruisbalmeisje. De gekooide zeemeermin... Finbar dook duizend mijlen naar beneden, diep onder de taal. Geen woorden meer. Geen gedachten. Finbar hoorde nog hoe het water kraakte.

Ω voorlopig einde Ω

Zal Finbar zijn wederhelft vinden? Wie weet komt er ooit een vervolg. Dan leest u het in 'Zoutkrabber Expedities', aangekondigd in Het Visserijblad.

Peter Holvoet-Hanssen

© Peter Holvoet-Hanssen

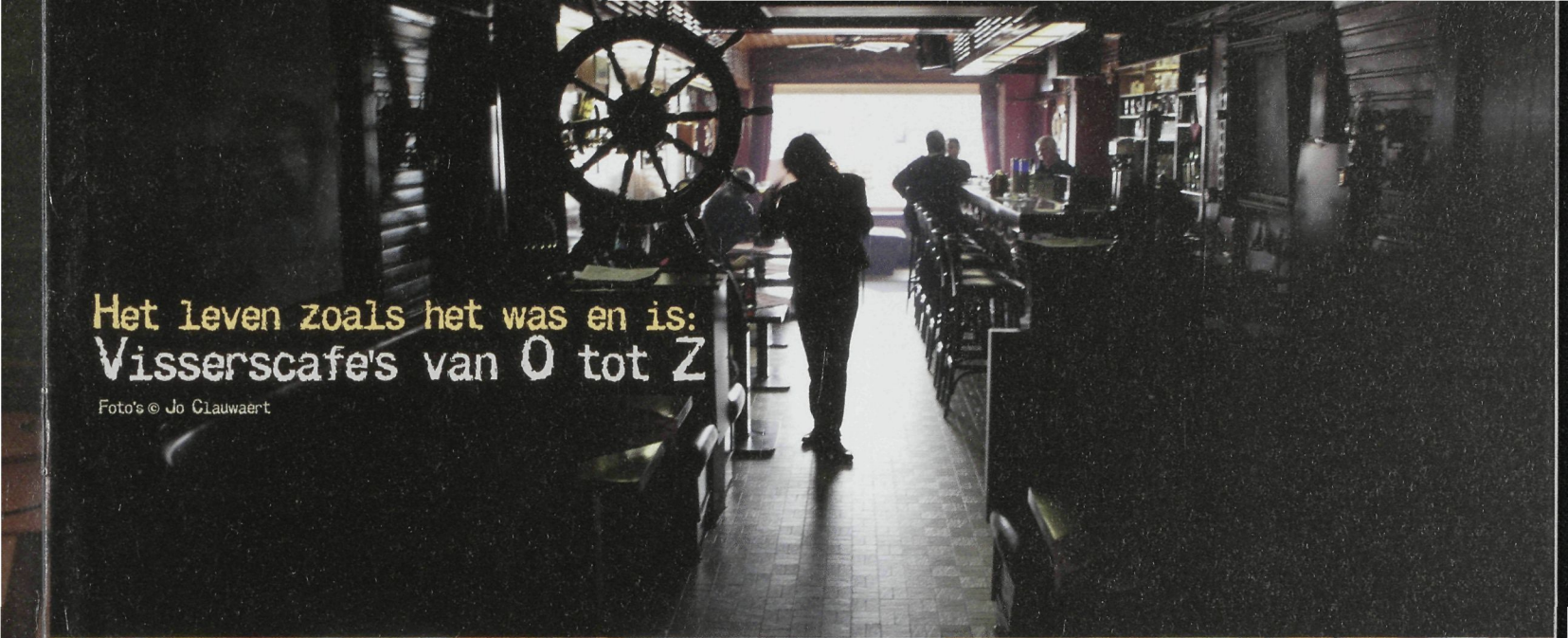
m.m.v. deBuren en Vrijstaat-O

warmste dank aan Schipper-Zeeridder Marnix Verleene

foto's: Jo Clauwaert

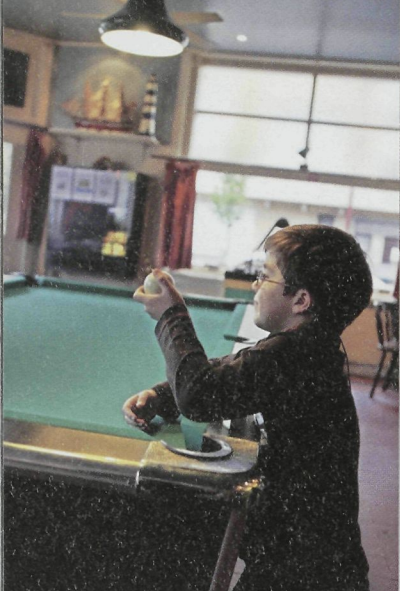

Het leven zoals het was en is:
Visserscafe's van O tot Z

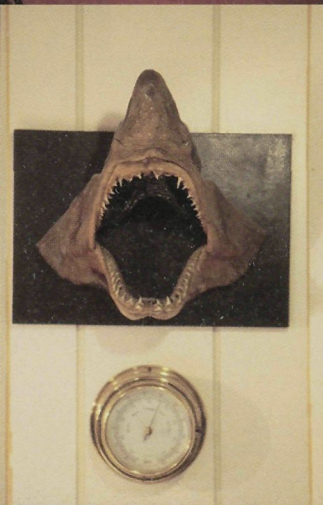
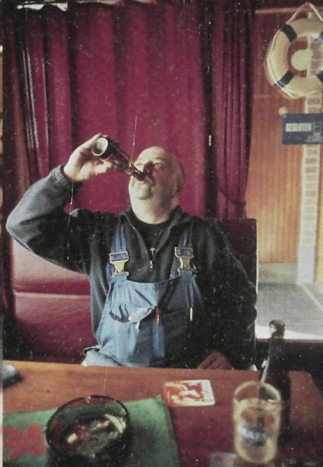
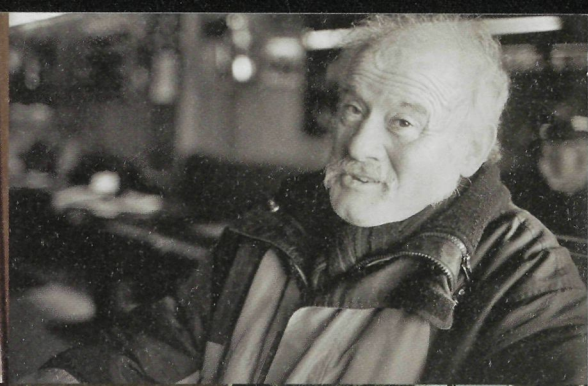
Foto's © Jo Clauwaert

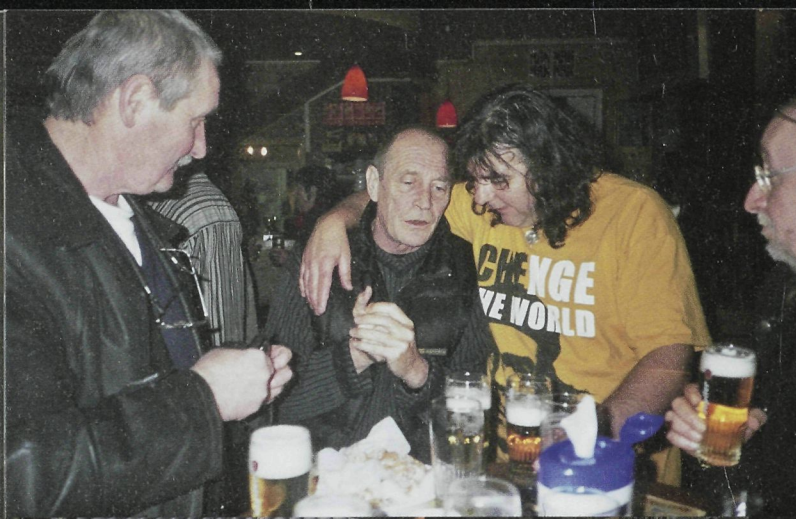

De 500 woorden van Nicole

Vissersdochter Nicole Derycker levert ons sinds een aantal maanden een column waarin ze telkens haar verwonderde blik over mens & natuur laat glijden. Ze doet dat telkens in minder dan 500 woorden, wat meteen ook de titel van deze rubriek verklaard.

OP DE FOTO

Een doordeweekse dag. Ondanks het prachtige weer slechts een tiental wandelaars op het staketsel, de meeste van hen gepensioneerd. Daartussen, als een plotse, felle zonnestraal, een jong koppel. Achttien? Twintig misschien? Hij donker-haar-en-ogig, zij blond en blauw. We kijken elkaar even aan van: heb je hen ook opgemerkt, heb je gezien hoe mooi jonge mensen kunnen zijn? Slanke lijven, open gezichten, soepele gang, heldere stem. Ze lopen naar de reling waar wij tegen aangeleund staan, praten wat, lachen, wijzen elkaar zeil – en andere schepen aan, aarzelen, vragen mijn gezelschap of hij asjeblijft een foto van hen wil nemen.

Gewoon op deze knop hier drukken, alleen opletten dat hij geen vinger voor de lens houdt. En hij die honderden foto's nam, met Leica, met Contax, met Retinette, met Voigtlander, met Hasselblad, met technische en digitale camera's, hij knikt goedmoedig ja. Ja, hij zal goed opletten en op het juiste knopje drukken.

Ze gaan met de rug naar de reling staan, de zon pal achter hen. Dat ze op die manier tot twee donkere vlekken zullen gereduceerd worden, zegt hij. Misschien beter aan de overkant, daar, naast de vuurtoren, en achter hen de zee. En of het horizontaal moet, of verticaal, die foto? Om het even, zegt de jongen. Zoals u het 't beste vindt, glimlacht het meisje.

Verticaal dan maar. Een, twee, drie, klik. Ze blijven nog een fractie van een seconde staan, nemen dan het toestel aan. Bedankt nog. Tot ziens.

'Vreemd,' zegt mijn partner terwijl we het staketsel weer af lopen, 'ik was me net aan het afvragen wat er van hen zou worden toen ze ons aanspraken en nu ken ik het antwoord.'

'Hoezo?' vraag ik.

'Ik heb hen aangeraden niet te concurreren met wat hen te sterk is en ze hebben die raad aanvaard. Nu hebben ze ruimte achter zich, veel ruimte, nu maken ze kans. Vooral met die vuurtoren naast hen. Daar kun je op rekenen, op zo'n vuurtoren.'

Ik kijk hem aan van opzij aan. Af en toe word ik weer helemaal verliefd op deze man. Zonder mijn pas in te houden, kus ik hem op de wang. Het jonge koppel van daarnet loopt ons veerkrachtig voorbij. Verbeeld ik het me of moeten ze nu een beetje lachen om dat o zo middelbare stel?

'Ik hoop dat je gelijk hebt,' zeg ik, 'ze zien er nog zo nieuw uit, ze moeten nog geroedeerd worden. Als dat maar goed afloopt.'

'Waarom niet,' grinnikt hij, 'kijk ons maar.'

Nicole Derycker
foto: Jo Clauwaert

WEZENLOZE LICHAMEN

VOOR MARK CLOET

I
De zee brak haar enkels
over de lappendeken van de stad.
Hoog blauw zwierf over dagen,
God zou alles scheppen
zonder de schepping te verraden.
Zonder de angst voor
het leven te vergeten.
Dood had naast geboorte gelopen
om met slagbeitel in het leven te zagen.
Uit alles bleek dat niets ontstond.
Dat alles is.

II
Dat alles is, behalve
zwerfend op de gezichtslijn
wezenloze lichamen
vermomid in koperen kisten.

Ze dansen in het licht,
op de stroom van vertraging.

In de diepe dauw
verdrinkt hun vorm
in blank en grijsblauw.

III
Tot ze helder en onbaatzuchtig
op de vloedlijn aanspoelen,
breuken in de aarde maken
als vroege scheuren dichtten.

Samen met de wind
wachten ze in het ruisen
tot nooit en altijd,
alles en niets
elkaar kruisen.

Geert Cyriel Tavernier 21/1/2005

Van Voorden

VAN VOORDEN

PROPELLERS, NOZZLES, INDUSTRIAL CASTING, PROPELLER REPAIR AND YACHTPROPELLERS

5-blade high skew coasting propeller

Hodi Superior(R) nozzle

5-blade 4.3m fishing propeller

Feadship mega yacht

Fast Crew Supply ship 3307

New foundry and office

PROMAC

MARINE TECHNOLOGY, REFRIGERATION, WATERTREATMENT, REPAIR AND MAINTENANCE

Steering gear

Ruddersystem

Knuckleboom crane

Lifesaving equipment

RO-drinkwatermaker

Bilgewater separator

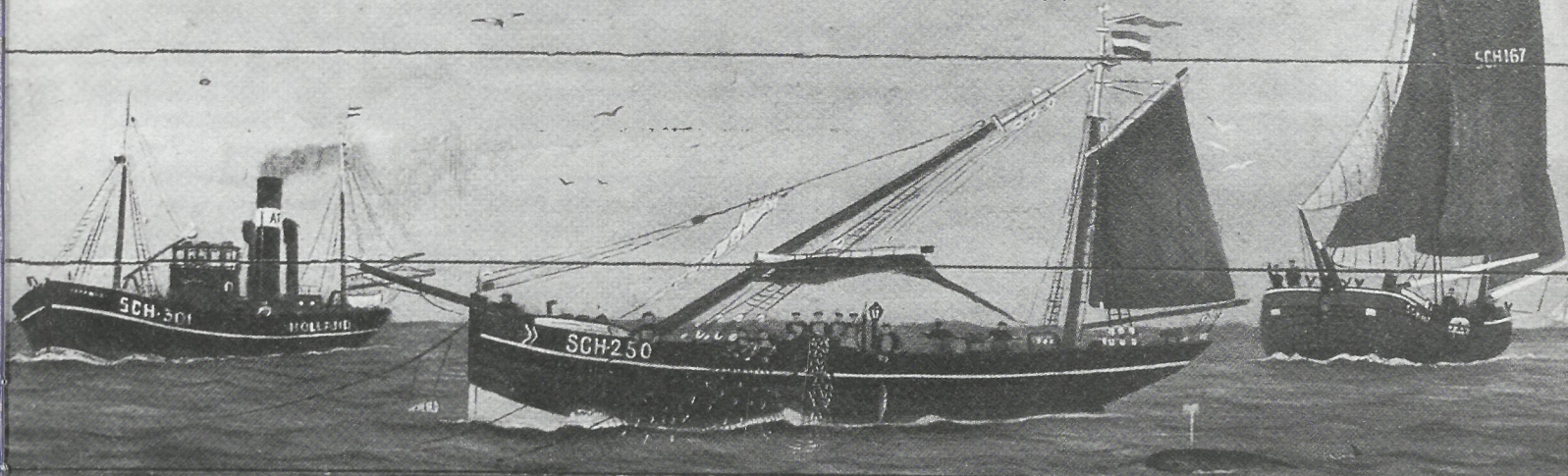
OPTIMISED PROPULSION POWER

VAN VOORDEN - Bossekamp 6 - R.O. Box 67 - 5300 AB Zaltbommel - NL
T: +31(0)418-571200 - F: +31(0)418-515790 - www.vanvoorden.nl

A LEAD IN QUALITY AND TECHNOLOGY

PROMAC BV - Van Voordenpark 14 - R.O. Box 22 - 5300 AA Zaltbommel - NL
T: +31(0)418-683333 - F: +31(0)418-683355 - www.promac.nl

Adrien Eugène Maas, redder van de Nederlandse visserij (I)

Ooit iets gehoord over Adrien Eugène Maas? Hij is de grondlegger van de hedendaagse Nederlandse zeevisserij. Zelf bouwde hij in de sector een imperium op. Adrien Eugène Maas was een man die futuristisch kon denken, een man die als buitenstaander bereid was tegen alle gevestigde meningen van de sector in te gaan; een man met een doel.

Adrien Eugene Maas, een man met een futuristische blik.

Maas werd geboren in 1817, toen België nog (tot 1830) tot die 'Nederlanden' behoorde. De kleine heeft zijn vader nauwelijks gezien. Die vader verdween en liet niets meer van zich horen. De onbestorven weduwe zag zich gedwongen zelf de kost te gaan verdienen. Ze deed dat als 'kastelein' van het Scheveningse badhuis (het huidige chique Kurhaus).

Van een echte opleiding voor de toen 10 jarige Adrien Eugène was nauwelijks sprake. De jongen werd al snel de rechterhand van zijn moeder. Toch moet deze periode voor de jonge Maas uiterst leerzaam zijn geweest, want zijn moeder sprak drie talen en onderhield nauwe contacten met de doorgaans rijke gasten. Omgangsvormen en talen werden hierdoor als vanzelf

Drie generaties schepen... de Bomschuit, de Zeillogger en de Stoomlogger.

door Maas in de praktijk geleerd en tevens leerde hij dat de wereld heel wat groter was dan Scheveningen aan zee. In 1844 wordt de dan 28 jarige Maas zelf ondernemer en begint hij een eigen badhuis/hotel.

Hij ontpopt zich al spoedig tot een rasondernemer en begint al gauw met het verhuren van badkoetsen, waarmee de gasten (gekleed in bijna alles bedekkend badgoed) tot in de zee werden gereden. Dat was een zakelijk schot in de roos en vanaf dat moment ontstond er een moordende concurrentie tussen hem en de gemeente Scheveningen die eigenaar was van het badhuis/Kurhaus van zijn moeder.

Het door Maas gerunde badhuis met het bijbehorende hotel Zeerust, de badkoetsen en de zaalverhuur voor feesten en partijen maakten van Maas spoedig een welgesteld zakenman.

Reder

Het is 1854 als Maas zich ontpopt tot reder. Na een voorzichtig begin met twee bomschuiten/pinken, bestond zijn vloot al spoedig uit vier schepen.

Niet uit de visserij komend, werd hem dat door de andere Scheveningse reders niet in dank afgenomen. Zijn concurrenten gaven hem weinig kans van slagen. Het ging in deze tijden dan ook erg slecht met de haringvisserij. De vangsten liepen terug en de kosten aan de bomschuiten waren hoog.

Toen Maas zijn eerste twee schepen kocht was de omvang van de Scheveningse visserij beperkt. Honderd dertien schepen lagen er op het strand, goed voor een tewerkstelling van 904 man. Maas werd met vier bomschuiten één van de grootste reders van Scheveningen.

1854. Het is de tijd dat Nederland twee soorten haringvisserij kent. De vissers uit de Maassteden (denk aan Maassluis en Vlaardingen) hadden sinds jaar en dag het wettelijke recht op 'kaken' aan boord. Vanouds gebruikten zij haringbuizen, kielschepen die in de loop van de negentiende eeuw werden opgevolgd door 'hoekers'. Beide soorten schepen waren door hun diep stekende kielen ongeschikt om aan te landen op het strand. Zij meerden af bij en in havens.

De haringbuizen en hoekers visten op verre visgronden en direct na het binnenhalen van de vleet (*) werd de haring door de bemanning aan dek geakaakt. Deze pekelharing bracht (mede door de hoge kwaliteit en houdbaarheid) door export veel geld op. De vissers van de Zijde was het bij wet verboden om te kaken! De haring van de 'Zijdenaars' had dus allesbehalve de kwaliteit van 'de Hollandse Nieuwe'! Zij konden/mochten hun

Scheveningen.

BAD - HUIS VAN A. E. MAAS. HOTEL DE BAINS.

** BERIGT.

Te beginnen met den 12 Mei aanstaande, zal men te Scheveningen, op ieder uur van den dag, kunnen gebruik maken van WARMER ZEEBADEN, in de Badinrigting, vroeger toebehoorende aan den heer LOGHER, thans aan den heer A. E. MAAS.

Boven Het Badhuis van A.E. Maas of Hotel Zeerust, gezien vanaf het strand. Litho door H.W. Last. Omstreeks 1850. Haags Gemeentearchief.

Onder Aankondiging van de opening van het Badhuis van A.E. Maas. Dagblad van Zuid-Holland en 's Gravenhage, 10-5-1844. Haags Gemeentearchief.

Bericht van de opening van het badhuis van Adrien Eugène Maas.

haring alleen maar licht zouten. Voor de export werd deze stuurharing (om deze houdbaar te houden) gerookt en als bokking verkocht.

Liberalisme

De Nederlandse kustvisserij was in 1854 een weinig florerende bedrijfstak. Er waren de vele protectionistische regels van de buurlanden en er waren de vele gebods- en verbodsbepalingen in de eigen wetgeving. Maar de periode van het liberalisme was in aantocht en Maas hield de veranderde tijdgeest goed in de gaten. Al in 1855 had de regering de wettelijke plicht opgeheven om Nederlandse hennep voor de samenstelling van netten te gebruiken. Maas ging direct op zoek naar een goed alternatief. Katoen! Daar had men in Engeland goede ervaringen mee opgedaan. Katoen was niet alleen duurzamer, het nam ook veel minder water op (vlugger verzadigd), waardoor de netten beter in het water stonden. De katoenen vleet was veel lichter en ook veel eerder droog.

Maas kocht alle katoen op die hij te pakken kon krijgen en liet er netten van maken. De weerstand tegen de nieuwigheid bleef ontstellend groot. Niet alleen reders zagen die 'nieuw-

lichterij' niet zitten, ook de vissersvrouwen zagen hun schaamle bijverdiensten van nettenboeten met hennep in gevaar komen. Want katoenen netten werden machinaal gemaakt! Maas voorzag zijn eigen vier bomschuiten in ruime mate van katoenen netten. Naast de 32 hennepnetten, gaf hij 16 katoenen netten mee. Toen de vissers zagen dat de vangst met de katoenen netten groter was, smolt bij hen de weerstand als sneeuw voor de zon. De harten der reders werden gewonnen toen bleek dat de gemiddelde besomming bij netten van hennep rond de 1600 gulden lag, terwijl bij de schepen die met katoenen netten visten, gemiddeld 4600 gulden besomden. Ook de vissersvrouwen haalden bakzeil. Ze werden beter betaald in de fabriek waar de katoenen netten werden gebreid.

De buitenstaander in de visserij, Adrien Eugène Maas, was door dit alles in Scheveningen een omstreden man. Zijn nieuwlichterij werd enerzijds lacherig afgedaan, maar het moest anderzijds gezegd: zijn schepen deden het verdomd goed! De schepen van Maas maakten de reizen niet alleen het snelst, maar ze maakten ook steeds de grootste besomming. Het succes van die eigengereide Maas met zijn netten was onmiskenbaar.

Loggers

Haringbuizen en hoekers hadden de ruimte niet om extra katoenen netten mee te nemen. Ze waren bovendien windgevoelig en dreven vaak over de netten heen, wat onherstelbare schade aan de licht geconstrueerde netten bracht. Alleen een ander scheepstype zou dit probleem kunnen ondervangen. Maas ging weer op zoek.

In het Franse Boulogne zag hij de lougre (**): licht gebouwd, groot, sierlijk, snel als de wind; een diepe kiel en een laag op het water liggende romp, zodat de wind er weinig vat op had; een ruim dek voor 'werkruimte' en een groot ruim om gevangen vis en visserijwerktuigen te bergen. Het schip was eigenlijk een douanevaartuig, bedoeld om met zijn lichte bouw en hoge snelheid smokkelaars te achterhalen. Ook werden deze lougres ingezet als handelsvaartuig wanneer snelheid geboden was.

De onderhandelingen met de werf in Boulogne duurden niet lang. Er kon bijna direct begonnen worden met de bouw van een nieuwe 'lougre' die later 'logger' zou gaan heten.

Met een lengte van 17 meter, een breedte van 5,55, een diepgang van 2,40 en een inhoud van 50 ton was de werf aan haar maximum. Groter kon de werf niet leveren. In 1866 meerde die eerste logger in Nederland af. (***)

Omdat Scheveningen geen haven had, moest het schip naar Vlaardingen, waar het lang aan de kade bleef liggen. Vlaardingen was de zeehaven voor hoekers. Gewend aan hun zwaar gebouwde hoekers, zag geen enkele schipper wat in dat ranke

VLOOT

REDER VAN DE OVERHEID

www.welkombijvlood.be

N.V. HOSTYN

De zaak langs de Belgische kust waar de visserij terecht kan voor alle sanitaire en verwarmingsproblemen

Voor een vlugge bediening!

Fortstraat 27 • Oostende

TEL: 059 33 99 37 • 0475 32 16 20 • FAX: 059 33 99 38

www.hostyn.be • contact@hostyn.be

scheepje van Maas. Tenslotte strikte Maas schipper Leendert Spaans. Samen met hem stelde Maas vast dat de bemanning slechts uit twaalf koppen hoefde te bestaan. Dat scheelde drie tot vier bemanningsleden met de hoekers.

Het was op 30 juni 1866 dat de Scheveningen SN1 voor het eerst de haven van Vlaardingen verliet om na drie weken volgeladen met haring weer thuis te komen. De gevangen haring was kleiner dan die van de hoekers en bomschuiten, maar de totale besomming was ruim vier maal zo groot! De tot 12 man gereduceerde bemanning wreef zich in de knuisten. Zij hadden een goede reis gemaakt. Eén derde van de besomming was voor hen en aangezien er met vier man minder gevaren werd was het deel van elk van hen ook nog eens groter.

Jacques van Harten

Loggers... sierlijke ranke schepen.

Volgende maand in HVB

Hoe de Hollandse vloot in korte tijd groeide met honderden zeilloggers. Hoe Adrien Eugène Maas directeur wordt van Rederij De Toekomst. Hoe deze ondernemende zakenman zelf loggers gaat bouwen op een eigen werf. En hoe hij ervoor zorgde dat Scheveningen zijn eigen haven kreeg.

(*) Men gebruikte drijfnetten, ook vleten genoemd. Aan een lang dik touw werd een samenstel van netten gebonden. Afhankelijk van de grootte en het type schip konden die netten een lengte krijgen van enkele honderden meters tot wel enkele kilometers. De haring zwom tegen de vleet (die als een lang gordijn in zee stond) aan...de mazen waren groot genoeg om er 'in' te zwemmen... een weg terug was er voor de haring niet meer, want die bleef er met de kiewen in haken. Deze vleetvisserij was een uiterst selectieve wijze van vissen. De ondermaatste haring glipte door de mazen, terwijl de vette overrijpe haring niet 'vast' kwam te zitten.

(**) Mogelijk komt 'lougre' weer van 'lugsail' (een vierkant zeil aan een ra). Schepen met dat soort zeilen werden ook 'lugger' genoemd. (***) Registratienummer SN1. Later zouden de registratieletters SN worden gewijzigd in SCH.

Zeevissersfonds

Wandelaarkaai 4

8400 Oostende

Tel: 059 509555

Fax: 059 509525

info@zeevissersfonds.be

Openingsuren:

Van maandag t/m donderdag van

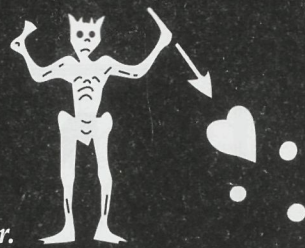
8.30u tot 12.15u – 13u tot 17u

Op vrijdag van 8.30u tot 12.30u

Op zoek naar Libertalia II

In juli startten in we in HVB een historische zoektocht naar een (denkbeeldige?) vrije piratenmaatschappij die volgens sommigen wel degelijk bestaan heeft. We hielden ons toen op in de Barbarijse staten en meer bepaald in Rabat-Salé. Vandaag gaan we verder. Naar Amerika!

Piraten van de Caraïben

'Gedurende de "Gouden eeuw" van de piraterij, tussen de XVIIe en de XVIIIe eeuw, plunderden bemanningen, de eerste proletarische rebellen, uitgestoten van de beschaving, de zeeroutes tussen Europa en Amerika. Ze opereerden vanuit landelijke enclaves, vrije havens, "piratenutopieën", gesitueerd op eilanden en langs de kust, buiten het bereik van elke beschaving. Vanuit deze mini-anarchieën - "Tijdelijke Autonome Zones" - lanceerden ze raids die zo vruchtbaar waren dat ze een crisis van het imperium veroorzaakten doordat ze de Britse handel met de kolonies aanvielen, het globale uitbuitingssysteem van de slavernij en het opkomende kolonialisme indrukwekkende slagen toebrachten.' Zo luiden de eerste zinnen van het Franstalige boekje 'Piratenbastions'.⁽¹⁾

Die woorden ('proletarische rebellen', 'piratenutopieën', 'het uitbuitingssysteem') maken ons duidelijk dat we in dat boekje met een partijdig standpunt geconfronteerd worden, maar dat kan de (lees)pret niet drukken, want het laat ons toe de piraterij alvast eens van een andere kant bekijken, namelijk vanaf de onderkant.

'De euro-amerikaanse maatschappij van de XIIe en XVIIIe eeuw is deze van het kapitalisme in volle ontwikkeling, van oorlog, slavernij, de landbouurevolutie; honger en miserie gaan schouder aan schouder met een onvoorstelbare rijkdom.' De matrozen op de schepen die deze onvoorstelbare rijkdom uit de nieuwe wereld naar de Nederlanden, Spanje, Frankrijk, Portugal en Engeland verscheppen hebben aan boord een hondenleven, ze worden tiranniek behandeld en slecht betaald. Sommigen slaan aan het muiten en vluchten met het schip dat ze veroverd hebben naar de nog maar pas ontdekte eilanden van de Caraïben waar ze voor de westerse overheden ongrijpbaar zijn.

Daar ontmoeten deze drop outs andere verworpenen der aarde. Veelal betreft het radicalen die ontevreden waren met de uitkomst van de Engelse burgeroorlogen uit de XVIIe eeuw. Die radicalen werden door de Engelse overheid naar de nieuwe wereld gedeporteerd om ervan af te zijn. Ze treffen daar duizenden andere Europeanen aan, armoelijders die contractueel in de nieuwe kolonies tewerkgesteld werden. Later komen zwarte slaven hun

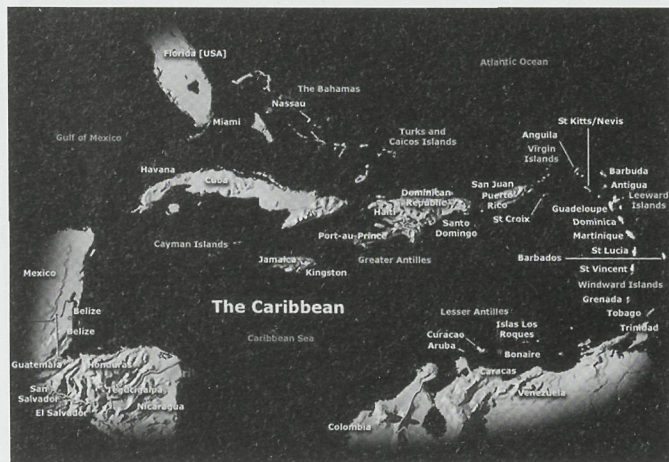
Bartholomew Roberts (1682-1722) staat in de scheepvaartgeschiedenis bekend als de meest succesvolle piraat. Uiteindelijk zou Roberts 454 schepen en sloepen hebben gekaapt of doen zinken, enorme rijkdom hebben vergaard en zelfs een kleine vloot om zich heen hebben gebouwd.

plaats innemen.

Deze 'soep' van muiters, radicalen, slaven en proleten blijkt moeilijk onder controle te houden. Velen ontsnappen en gaan zich verstoppen op een van de paradijselijke eilanden waar ze vrije, autonome gemeenschappen stichten. Volgens dit boekje gebeurt dat veelal op basis van gelijkheid en broederschap. Het zijn deze egalitaire gemeenschappen die de basis vormen voor de piraterij van de Caraïben die in de XVIIe eeuw ontstaat.

Geen buit geen fluit

De zeelui die ontsnapt zijn aan de tirannie van de koopvaardij, moeten nu hun eigen gedragscode opstellen. Merkwaardig is dat deze code door de hele bemanning vrijwillig onderschreven moet worden, wat getuigt van een merkwaardige democratische ingesteldheid (die we ook nu nog niet aan boord van onze vissersschepen aantreffen). Ook solidariteit zou hoog in het piratenvaandel gestaan hebben, want in deze charters zijn ook voorzieningen opgenomen voor gekwetsten die niet meer in de mogelijkheid verkeren aan de piraterij deel te nemen (bijvoorbeeld doordat ze in de strijd een been verloren). Volgens een boek (zie kaderstukje) uit 1724 zou de code van de piraat Bartholomew Roberts volgende passage bevatten: 'Elkeen heeft zijn stem in de lopende zaken; heeft evenveel recht op vers eten en op sterke drank, op elk moment te gebruiken, tenzij een tekort ons ertoe noopt te stemmen over een beperking ervan.' De piratenschepen werken volgens het principe 'Geen buit, geen fluit'. Het is een principe dat ook elders bestaat (bijvoorbeeld tot niet zo heel lang geleden in de visserij), maar bij de piraten is er een eigenaardigheid. Er wordt geen deel weggelegd voor een reder, voor investeerders of voor handelaars. Iedereen ontvangt een gelijk deel van de buit en de kapitein krijgt anderhalf deel.

Piraten en kapers

Een piraat is geen kaper en omgekeerd. In 'De Oostendse kapers' dat door ons in 1994 uitgegeven werd schrijft wijlen Walter Debrock: *'In vroegere eeuwen beschikten oorlogsvoerende landen niet altijd over voldoende oorlogsschepen. Ze waren dan ook vaak genoodzaakt beroep te doen op derden die hun oorlogsvloten kwamen versterken.'*

'Kaper was de schipper of reder die van de oorlogsvoerende vorst, onder wiens vlag hij voer, een machtiging kreeg om op zekere voorwaarden ter buit te varen op schepen die tot een vijandelijke mogendheid of tot een vijandelijke haven behoorden.'

Piraten daarentegen hebben van niemand enige machtiging gekregen. Ze zijn zeevarende criminelen die onder eigen vlag en voor eigen gewin varen en zich geenszins beperkten tot het aanvallen van 'buitenlanders'. (fv)

Ook andere auteurs merken deze gelijkheid op: *'Piratenkapiteins namen heel vaak maar anderhalf of twee delen, de scheeps-officieren kregen anderhalf of één en een kwart, de bemanning één deel en niet-strijdende mannen (jongens en muzikanten) een half of driekwart deel.'* (2) Zij onderscheidden zich daarmee van andere kapiteins, bijvoorbeeld van kapers, die veertig delen voor zichzelf namen. (3) De auteurs van deze tekst menen trouwens te weten dat de piratenkapiteins verkozen worden en op elk moment door de bemanning afgezet kunnen worden als ze misbruik maken van hun autoriteit.

Piratencultuur

Er ontwikkelde zich dus blijkbaar een piratencultuur. Het lijkt erop, zo lezen we in dat boekje, dat deze gemeenschappen een eigen taal proberen te ontwikkelen, een mengelmoes van de talen uit de vele landen van herkomst, aangevuld met overdadig veel gevloek. Cultuur dus, zij het van een soort die in de salons van de burgerij niet erg gewaardeerd zou worden. Uiteraard was het de piraten om de buit te doen, maar sommige tekenen wijzen erop dat ze ook culturele motieven hadden, zoals... wraak! Zich wreken op de meesters die ze ontvlucht waren, daar was het ze ook veelal om te doen. Dat blijkt bijvoorbeeld uit sommige scheepsnamen, waarin het woord 'revenge' (wraak) voorkwam. Zwartbaards schip heette de 'Queen Anne's Revenge', Piraat John Cole heette zijn schip New York Revenge's Revenge, het schip van William Fly heette Fame's Revenge.

Geldgewin? Zeker, maar sommigen zagen zichzelf als een soort Robin Hood van de zee, die stalen van de rijken om het te geven aan de armen. Vandaar wellicht dat het schip van piraat John Ward 'Little John' heette, naar de helper van Robin Hood.

De gouden eeuw van de piraterij is tegelijk ook de gouden eeuw van de slavenhandel. Sommige piraten nemen aan die handel deel, maar anderen bevrijden juist de slaven door er... piraten van te maken. Een kwart van de mannen aan boord van het piratenschip Bellamy zou zwart geweest zijn. Sommige ex-slaven klimmen op in de piratenhiërarchie en worden tweede man aan boord. Wanneer Zwartbaard in 1718 gevangene genomen wordt ziet men dat vijf van de achttien bemanningsleden zwarten zijn.

Andere elementen van de piratencultuur zijn de uit de hand lopende feesten. In 1669 bijvoorbeeld houden piraten een feest langs de kusten van Hispaniola (thans Haïti) waarbij ze het zo bont maken dat ze hun eigen schip laten

ontploffen. Ook hadden ze muzikanten aan boord en er zijn getuigenissen waaruit blijkt dat er muziek gespeeld werd tijdens de aanval. En er wordt ook stevig gedronken. Zo is er het verhaal dat een piratenschip er drie dagen over deed om een prooi te enteren omdat er nooit genoeg volk nuchter was om de klus te klaren.

Het einde

De Gouden Eeuw van de piraterij heeft van 1650 tot 1725 geduurd, met een piek rond 1720. De Caraïben waren er het centrum van en dat had zo zijn redenen. Ze boden ontelbare bergplaatsen, ongerepte kreken, maagdelijke eilanden; plaatsen waar de piraten zich met water en proviand konden bevoorraden, uitrusten en wachten. De Caraïben liggen op de route die gebruikt werd voor de trafiek van de rijkdom die door westerlingen uit Zuid-Amerika verscheept werd. Onbereikbaar voor de overheid bleven die gebieden echter niet. De ontwikkeling van het kapitalisme in de XVIIde eeuw vraagt om sterke staten, want de strijd van de piraten tegen de commerce kost al te veel geld. Het begin van het einde wordt gemarkeerd door de terugkeer van de oude piraat Sir Henry Morgan naar Jamaica. Hij wordt er tot gouverneur benoemd en heeft tot taak om de piratennesten te elimineren. In 1700 wordt in Engeland een nieuwe wet gestemd waarbij het toegestaan wordt piraten ter plekke te oordelen en te doden. De piraten worden sindsdien soms met tientallen tegelijk opgehangen. In 1722 worden 169 bemanningsleden van kapitein Bartholomew Roberts veroordeeld voor zeeroverij. 52 ervan worden opgehangen. Het Gouden Tijdperk van de piraterij is afgelopen.

Flor Vandekerckhove

(1) *'Do or Die, Bastions pirates, Une histoire libertaire de la piraterie'*. Alle citaten komen uit dat boekje, tenzij anders vermeld.

(2) P.L. Wilson in *'Piraten en hun utopia, Moorse zeeroovers & hun Europese renegaten'*, p. 131

(3) *Het onderscheid tussen een piraat en een kaper wordt behandeld in een kaderstukje.*

Over 'piratologen' en revisionisten

Sinds we ons in het julinumnummer van HVB aan de piraterij gewaagd hebben we ons bewust geworden van de enorme berg boeken die over het onderwerp gepubliceerd werd. Ze worden geschreven door geschiedkundigen die daar de nodige diploma's voor hebben, maar ook door 'piratologen' die dat uit liefhebberij doen. Bij de eersten treffen we er aan die de klassieke meningen over de piraterij verdedigen, anderen worden revisionisten genoemd. Zij herzien de geschiedschrijving die ze vooringenomen, vervormd of vertekend vinden. Ook vonden we een werk geschreven door een econoom die zich over de economie van de piraterij in de achttiende eeuw gebogen heeft. Je treft in die berg pirateninformatie geleerde boeken aan die alleen maar door specialisten geraadpleegd worden, maar ook veel populaire literatuur, bijvoorbeeld over de wreedaardige piraat Blackbeard of Zwartbaard. Bij de 'piratologen' vind je volkskundige auteurs, zoals we die ook rond de visserij aantreffen, maar ook libertaire medemensen die in de piraten een soort voorlopers ontwaren.

Dat de piraten indertijd veel bloed hebben laten vloeien is een feit. Dat ze vandaag veel inkt laten vloeien is een ander. (fv)

De actualiteit van de piraterij

De Somalische piraten die vandaag actief zijn kunnen alhier niet op veel sympathie rekenen. Maar hoe verder de piraterij in de tijd van ons verwijderd ligt, hoe sympathieker ze wordt. Daarvan getuigen de succesvolle Disneyfilms 'Pirates of the Caribbean'. Johnny Depp speelt daarin de rol van de denkbeeldige piraat Jack Sparrow, een roekeloze, enigszins beschonken zeeman die naar verluidt veel weg heeft van de historische kaper Jack Rackham die in 1720 werd opgehangen.

Niet alleen de filmindustrie vindt inspiratie in de zeeroverij. Ze wordt daarin voorafgegaan door de literatuur [Corsair van Byron in 1814, Treasure Island (1883) van Robert Louis Stevenson, Peter Pan van J.M. Barry (1904)...] allemaal werken die later ook verfilmd werden, Treasure Island zelfs tot vijf keer toe.

De piraten zijn vandaag ook nog op andere terreinen dienstig ter ontspanning. Denken we maar aan Piet Piraat van Studio 100 die de kleinsten amuseert en aan een ander deel van de amusementsector dat dan meer op oudere jongens mikt, zoals uit de hierbij gevoegde afbeelding blijkt. Minder frivol zijn dan weer degenen die zich door de piratennesten laten inspireren om ook vandaag plaatsen te organiseren waar ze, ten minste gedurende een zekere tijd, van de volle vrijheid kunnen genieten. Het is niet toevallig dat het huis van Peter Holvoet-Hanssen, een onzer huisdichters, 't Kapersnest heet (voor het onderscheid tussen een kaper en een piraat, zie kaderstukje.) Zoals de piraten zich indertijd bevrijdden van God, Patronaat & Staat, zo zoeken sommigen vandaag dergelijke vrijplekken op die

ze Tijdelijke Autonome Zones heten. Gelukkig doen ze dat op minder gewelddadige manier dan hun historische voorgangers. Ze kunnen beschouwd worden als een soort geestelijke volgelingen van de piraterij (een beetje zoals de vrijmetselaars de geestelijke opvolgers zijn van de vrije metselaren uit de middeleeuwen). Voorbeeld van dergelijke groep is de redactie van het Britse tijdschrift met de vervaarlijke naam Do or Die (1992-2003). Zij publiceerden in hun tijdschrift het lange artikel 'Pirate Utopias, Under the Banner of King Death' dat in 2001 vertaald werd in een apart boekje en in 2005 uitgegeven als 'Bastions Pirates, Une histoire libertaire de la Piraterie'. Het is uit dit boekje dat we bijgaand artikel over de piraten van de Caraïben distilleerden.

Ten slotte is er ook nog de keiharde actualiteit van de Somalische piraten. Sinds het begin van de burgeroorlog in 1990 worden de kustwateren aldaar door echte piraten geplaagd. In 2008 betaalden reders niet minder dan 62 miljoen euro om gekaapte schepen vrij te krijgen. Op 18 april 2009 werd bijvoorbeeld de Belgische steentorster Pompei van baggerbedrijf Denul er gekaapt. Met hun 18de eeuwse voorgangers hebben de Somaliërs gemeen dat hun imago uiteenvalt in twee tegengestelden. Voor de enen zijn ze geslepen zakenlui van het gewapende soort die op de meest goedkope manier rijkdom nastreven. Dat is bvb de mening van de econoom Peter T. Leeson die over de piraterij het boek 'The Invisible Hook, The Hidden Economics of Pirates' schreef. Voor de anderen zijn ze arme drommels, vissers veelal, die hun uitzichtloze situatie op deze manier in eigen handen nemen. (fv)

Op zoek naar de volle vrijheid

Vanwaar komt toch de idee dat de piraten uit de achttiende eeuw een soort revolutionairen ter zee geweest zijn die een rechtvaardige maatschappij nastreefden? De bron van deze opvatting vinden we in een boek dat in 1724 verscheen (en nu nog altijd herdrukt wordt). In *A General History of the Robberies and Murders of the most notorious Pyrates* beschrijft ene kapitein Johnson o.a. de piratengemeenschap Libertalia waar muitende matrozen een vrije maatschappij stichtten.

Men denkt dat de kolonie in de gouden periode van de piraterij heeft bestaan, zo tussen 1690 en 1730... gesteld natuurlijk dat ze heeft bestaan, want het boek blijkt een mengsel van feiten en verbeelding te zijn.

Sommigen noemen Libertalia daarom een utopie (een niet bestaande plaats, nergens), anderen menen dat het wel fictie is, maar tegelijk toch ook 'de literaire uitdrukking van tradities, praktijken en levende dromen van het proletariaat ten tijde van de "gouden eeuw van de piraterij".'

Weer anderen zijn van mening dat Libertalia wel degelijk bestaan heeft; meer zelfs, dat er nog meer vergelijkbare vrije piratenmaatschappijen bestaan hebben: Ranter's Bay, Hispaniola, Nassau...

Een geheimzinnig boek voorwaar, zelfs voor wat de auteur ervan betreft. Men neemt aan dat kapitein Johnson een pseudoniem is. Velen denken dat Daniël Defoe (die ook Robinson Crusoe) geschreven daarachter schuilt. Anderen verwerpen die mogelijkheid dan weer categoriek. (fv)

Het Manifest!

Waarheen Het Visserijblad vaart

*Het zweet van de Zee, de titel van het fotoboek van Jo Claudaert en Geert Cyriel Tavernier, werd door Serge Feys op muziek gezet.
Op de foto vnl: Serge Feys (piano en accordeon + arrangementen), Mirko Banovic (bas), Sam Geysel (drums en percussie) en Jo Mahieu (gitaar, mandoline).*

Op het internet circuleert een filmpje waarop we Pablo Picasso aan het werk zien. Eerst is er niets. We kijken toe terwijl de kunstenaar iets vormgeeft dat op een aardappel lijkt. En dan nog een en vervolgens een derde. De camera registreert nauwlettend het creatieve proces en Picasso werkt geconcentreerd verder. De aardappelen lijken wel scheuten te krijgen. En ze worden bloemen. Hij tekent er de stengels van en de blaadjes. Een stilleven? Neen, want het schilderij is daarmee verre van af. De bloemen worden een vis, zo blijkt. En de vis wordt meteen daarna omgetoverd tot een kip. Dan komt het moment waarop Picasso de tekening inkleurt. De vis krijgt een neus, de aardappelen waarmee hij het schilderij begon vorm te geven worden nu de ogen van... ja van wat eigenlijk? We zien een kattenkop tevoorschijn komen. Of is het een duiveltje? Misschien zijn we getuige van een verkleedpartij, want op de achtergrond verschijnen dansende figuurtjes. Zijn het saters?

Alles is in beweging

Wist Picasso op voorhand wat het uiteindelijke resultaat van zijn bezigheid zou zijn? Ik denk het niet. In het creatief proces brengt het ene beeld het andere voort, het ene woord het volgende en de ene gedachte de onvoorspelbare gedachte die erop volgt. Zo werkt creativiteit. Het resultaat van heel dat proces is uiteindelijk iets dat er in den beginne niet was; dat er nooit eerder geweest is en dat zelfs nooit eerder bedacht werd.

Ik moest aan Het Visserijblad (verder HVB) denken toen ik dat filmpje bekeek. Hoeveel keer is ook dit blad in zijn 77-jarig bestaan al niet veranderd? Het was een vakblad in den beginne, het enige tijdschrift van de sector. Gaandeweg werd het iets anders. Het werd één van de visserijbladen en nog later werd het een bijlage van een nieuwsblad. Toen dit nieuwsblad van de markt verdween werd het weer een zelfstandig weekblad. Ook de draagkracht van het blad veranderde voortdurend doorheen de geschiedenis. Van een vakblad dat door heel de sector gedragen werd,

was het gaandeweg een tijdschrift geworden dat de maatschappelijke en politieke (en vooral de commerciële) ambities van haar uitgever ondersteunde. Na diens dood werd het een drukwerk dat alleen nog teerde op de reputatie van de stichter en het kromp ineen tot iets dat zichzelf aan het overleven was. Eén maand in de lange geschiedenis van HVB werd het zelfs dood & begraven verklaard (januari 1988) om nadien te herrijzen als maandblad, een opinieblad ook dat tussen 1993 en 2003 een heftig debat organiseerde in de sector, een discussie die de toekomst van de vissersgemeenschap tot inzet had. Waarna het blad veel tijd nodig had om de wonden te likken in een visserij die tot peanuts herleid was.

Maar nog is het tableau niet af. We naderen nog maar ons moment om het in te kleuren. Wat eerst een vakblad was, een weekblad, de bijlage van een weekblad, een maandblad, een opinieblad... bewandelt weer nieuwe wegen. U doorbladert vandaag een magazine dat er vroeger niet was; nooit geweest is, noch in de inhoud, noch in de vorm. Waar voeren die wegen ons nu weer naartoe? Hoe zal dit magazine verder evolueren? We zijn benieuwd. Want ook HVB is de neerslag van een creatief proces.

Niets dan lachende gezichten tijdens de voorstelling van Het Zingende Zand, de culturele arm van HVB, op 28 augustus in de Droge Coe te Oostende.

Het is niet dat we ons het genie van Picasso aanmeten, maar zoals het is in het filmpje, zo is het ook in HVB. Daarin bereidt elk artikel, elk beeld, elk verhaal, elke foto, elke tekening, elke bijdrage van elke medewerker het toekomstige - het andere! - nummer van HVB al voor.

Het is geen woordspelletje dat we hier met u spelen. Wanneer we het jongste nummer van HVB naast een exemplaar leggen dat pakweg vijf of tien jaar oud is - of zelfs maar drie - dan is het meteen duidelijk dat het blad grondig veranderd is.

Dat geldt uiteraard nog meer als we diep in onze archiefkasten een nummer opduiken dat twintig, dertig jaar geleden van de drukpers rolde. Niet alleen de vorm is anders, het papier, de lay out, de druk, de toon... ook de inhoud en de filosofie die achter de publicatie steekt is compleet veranderd. HVB is inderdaad voortdurend een ander blad geworden.

Hoe dat komt? Er is uiteraard geen magie in 't spel. De sector verandert, de visserij zelf verandert, de vissersgemeenschap verandert. De techniek verandert, ook de mensen zelf veranderen en daarmee ook hun leesgewoonten en -behoeften.

Een weekblad en een maandblad verschillen per definitie van elkaar. Het eerste is gericht op nieuwsgaring; wat is er deze week gebeurd? Een maandblad loopt een maand achter op de feiten. Wanneer het in de bus valt weten de lezers al lang wat er gebeurd is. Ze hebben het op de (regionale) TV gezien, op de radio gehoord, in de dag- en weekbladpers gelezen.

Ze verwachten van het maandblad iets anders. Ze verwachten dat het duiding geeft bij wat er gebeurd is. Wat zit er achter het muurtje van die gebeurtenissen en wat zit er verborgen onder de steen die in de voorbije maand al dan niet verlegd werd?

Daarin verschilt een opinieblad ook van een vakblad. In het laatste staat informatie over dat specifieke vak. Soms zeer gespecialiseerd, bijvoorbeeld hoe een garnalennet aan elkaar gebreed moet worden.

Wie vandaag op de hoogte wil blijven van de ontwikkelingen in deze of gene bedrijfstak googlet gewoon (en doet dat ook

Dichters onder elkaar. Kenny Callens ontmoet Peter Holvoet-Hanssen. Beiden publiceren hun teksten in HVB.

nog eens gratis) het internet af. Wat wil de visser over zijn vak weten? Iets over een boomkornet? 259 hits op het internet; iets over de visserijsector: 36.900; iets over het vissen van tong: 914.000; iets over de visserij: 1.760.000 items!

De economie van de gift

Toen we in 1988 HVB overnamen betaalden we daarvoor... niets. Het weekblad van stichter wijlen Pros Vandenberghé had zichzelf overleefd en de uitgeverij had besloten er een punt achter te zetten. Een eindpunt werd het evenwel niet, want een jongensclubje (weliswaar bestaande uit jongens van veertig) besloot er een nieuw hoofdstuk aan te breien.

We bekeken de bedrijfscijfers van het blad, die duidelijk en dwingend waren. HVB kon geen weekblad meer zijn. En wat die cijfers ook leerden was dit: er was geen sprake meer van dat het blad op winst uit kon zijn. Wie eraan meewerkte mocht dat niet doen om er een duit aan over te houden (laat staan een broodwinning). De economie van de redactie werd daardoor niet meer deze van de markt, van het gewin, maar die van de gift.

Het was een beslissing uit nood geboren (en sommige mede-

vlvr: Marnix Verleene, Peter Holvoet-Hanssen en Geert Cyriel Tavernier

Stichting voor Duurzame Visserijontwikkeling

SVDO vzw
Wandelaarkaai 4
8400 Oostende
Tel: 059 50 95 26
Fax: 059 50 96 64
info@sdvo.be

Openingsuren:
Van maandag t/m donderdag
van 8.30u tot 12.15u - 13u tot 17u
Op vrijdag van 8.30u tot 12.30u

ACOD

ABVV

Openbare Diensten

SECTOR OVERHEIDSDIENSTEN

ROODNODIG

werkers spartelden ook wel tegen), maar het werd gaandeweg onze huisfilosofie. Want tegelijk met het vorderen van de jaargangen, gingen we onszelf ook vragen stellen. Zoals deze: als we het niet om het geld doen, waarom doen we het dan wel?

Een onderneming gebaseerd op de economie van de gift, een equipe die op basis van affiniteit in volle vrijheid aan de publicatie werkt. Misschien vindt u het een beetje vreemd. Dat valt te begrijpen. Onze samenleving wordt immers helemaal overheerst door een cultuur die daar lijnrecht tegenover staat en die heel ons denken en doen bepaalt: deze van de winst, de concurrentie, de autoritaire structuur van de kapitalistische onderneming en haar staat... We denken dat er alleen maar ondernomen kan worden als er gewin in het vooruitzicht is. We zijn er bijvoorbeeld van overtuigd dat er niet meer gevist zou worden als er geen reders meer zijn. Een vreemde - een zeer vreemde! - gedachte is dat. Zijn we er dan ook van overtuigd dat er niet meer gesekest zou worden als er geen pooiers meer zijn? Neen toch.

Wij doen het anders. Hier in HVB heerst nog altijd het oude mei '68 parool: alles is mogelijk! Hier geldt nog steeds het vermaledijde Vrijheid, Blijheid. En het vermindert er niet op, intengendeel. In den beginne werd het blad nog geleid door een directie en een redactie, een directeur en een hoofd-redacteur. We hadden dat afgekeken van andere tijdschriften en we dachten bijgevolg dat het zo moest. Maar hoe zou een hoofd-redacteur een strategie kunnen opleggen aan medewerkers die dat alleen maar uit affiniteit doen? En bovendien ook nog eens gratis? Hoe zou een baas een bedrijf 'bemeesteren' dat gebouwd wordt rond de economie van de gift? Er valt hier immers niets te winnen, niets te saneren, te rationaliseren, te slopen of af te slanken. Er is in dit bedrijf geen sprake van winst, er worden geen bonussen uitgekeerd, geen centen en geen percenten. De directie kon alleen werkloos toekijken en verdween uiteindelijk als doelloze instantie uit het colofon. De term hoofdredacteur volgde korte tijd later dezelfde weg, richting prullenmand.

Wie aan dit blad meewerkt drukt op eigen wijze zijn/haar affiniteit uit die hem/haar aan dit groepsgebeuren laat deelnemen. HVB is bijgevolg niets anders dan de som van al die uitdrukkingen. En dat is de - voor u misschien ook wel vreemde - redactionele politiek van HVB: dit blad ziet eruit zoals het eruit ziet omdat de mensen die het maken dat doen zoals ze dat doen. Of hoe 'voor u, door u' - dat oubollige ge-

Peter Holvoet-Hanssen, tijdens het optreden in de Oostendse Droge Coö, in duet met blueszangeres Kathy Brunoghe.

zegde van de coöperatieve beweging - ook in de XXIste eeuw nog (of misschien wel wéér) relevant kan zijn.

[En voor de criticasters is er deze voetnoot. Had u liever gehad dat HVB er anders uitziet? Dat kan, want ook het omgekeerde is waar: het blad ziet er niet uit zoals het er niet uitziet omdat de mensen die het niet maken dat niet doen zoals ze dat niet doen.]

De verbeelding aan de macht

Enige jaren geleden streek de Vlaamse televisie op onze kaaien neer om er een editie van Panorama te draaien.

Journalist Jos Van Hemelrijck kwam ook bij mij langs en na de opnames vertelde hij me dat hij op zoek was naar een lied dat heel de mentaliteit van de visserij omvat en dat hij als thema in de uitzending zou gebruiken.

Het werd vreemd genoeg een cowboyliedje. We willen u de eerste strofe niet onthouden: *'Oh, give me land, lots of land under starry skies above, / Don't fence me in. / Let me ride through the wide open country that I love, / Don't fence me in. / Let me be*

Actrice Maaike Cafmeier, bekend van theater, film en televisie, grasduint in de wereldliteratuur der (on)bevaren zeeën. Ze kwam in Oostende de bende van Het Zingende Zand versterken.

Flor Vandekerckhove, uitgever van HVB, vertelt het ontroerde publiek hoe de ik-figuur uit zijn nieuwe boek destijds uit Ibis ontsnapt is.

by myself in the evenin' breeze, / And listen to the murmur of the cottonwood trees, / Send me off forever but I ask you please, / Don't fence me in.

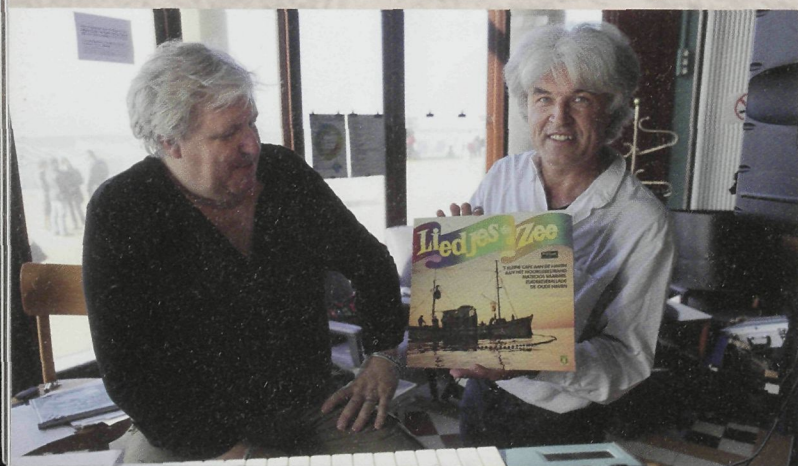
Het was goed gekozen van de Jos. Want dit lied mag dan wel over de weidse prairies van het wilde westen gaan, het drukt helemaal de mentaliteit uit die ons op deze kaaien samen houdt: plaats geen hekkens om ons heen, want wij hebben heel onze ruimte nodig.

Dat geldt voor de schippers wier verzet tegen 'de papierberg' legendarisch is, het geldt voor de matrozen die het niet gedacht mogen hebben in de beslotenheid van een fabriek te moeten werken, het geldt voor de vissersvrouwen die voor zich de ruimte opeisen om het thuisfront te organiseren, het geldt voor de activisten die zich verzetten tegen het dempen van een deel van het Oostendse Visserijdok en het geldt ook voor de ploeg die HVB uitgeeft. Don't fence me in! Geen inperking alstublieft, want we willen niet dat er aan onze ruimte geknaagd wordt. Want hola, wij zijn de laatste beroepsjagers in Vlaanderen: don't fence me in!

Ik weet het, de visserij is ook nog wel iets anders. Het is ook een economische sector waarin het gaat om aanvoer & besommingen. Het gaat om quota & vergunningen, om vaartdagen & om deelvis... Maar de visserij heeft ook een, laat ons zeggen, imaginaire dimensie. Iedere visser die het zeegat intrekt voelt het aan zijn water (of heeft het ooit gevoeld): er is meer aan de hand. Ook dat imaginaire maakt deel uit van de visserij, het vormt er zelfs de charme van.

Het is dan ook geen toeval dat er zoveel namen van kunstenaars in het colofon van HVB te vinden zijn. De visserij heeft

Geert Cyriel Tavernier heeft op de rommelmarkt een oude LP met Vissersliederen gevonden. Daarop staan liedjes waarvan de vader van Serge Feys (links op de foto) de muziek geschreven heeft.

altijd al kunstenaars aangetrokken. De grote Vlaamse schilder Constant Permeke heeft tussen de vissers gewoond, zijn collega Leon Spilliaert had een atelier in het 'negerdorp' van de Oostendse visserij. De auteur Hugo Claus zocht in de stad de IJslandvissers op. Kunstenaars en vissers hebben inderdaad dat met elkaar gemeen: dat ze niet ingeperkt willen worden. Ze eisen de vrijheid op. Dat was vroeger zo en dat is, zo leert het colofon van HVB ons, vandaag niet anders.

Maar 'vrijheid' blijkt ook wel een rekbaar begrip te zijn.

We ervaren de vrijheid op de weidse zeevlakte, maar we zijn wel verplicht op tijd aan boord te zijn wanneer het schip zee kiest. We gaan de wijde zee op, maar we moeten wel de vis volgen. We doorklieven de golven, maar we moeten ons wel aan de regels van het verkeersscheidingsstelsel houden. Vrijheid? Je kunt niet weg van dat schip dat de weidse vlakten doorklieft, zelfs als je dat zou willen, bijvoorbeeld omdat de schipper een klootzak blijkt te zijn van het type dat je dag na dag het leven zuur maakt. De reder eist de vrijheid op om zijn matroos te ontslaan, maar waar is dan de vrijheid van de matroos om zijn reder te ontslaan?

De voorbeelden kunnen moeiteloos vermenigvuldigd worden. De vrijheid die ons zo dierbaar is lijkt wel vernietigd te worden door de onvrijheid die anderen ons opleggen: de Europese Unie, de staat, de reder...

Er zijn er die geleerd willen doen en zeggen: je eigen vrijheid houdt op waar de vrijheid van de andere begint. Wat een onzin. Wat een 'foef' om ons in het gareel te laten lopen! Wat een truc om ons in onvrijheid te houden! Wat een kleinburgerlijke verdediging van het status quo! De vrijheid van de andere kan de mijne niet beperken; de vrijheid van de andere is integendeel de voorwaarde tot mijn eigen vrijheid. Want, indien er iemand bestaat die vrijer is dan ik, dan ben ik noodgedwongen zijn slaaf; ben ik vrijer dan hij, dan is hij de mijne.

Willen we de vrijheid? Dan ontvouwt zich voorwaar een sociaal en politiek programma voor onze ogen, want willen we vrij zijn dan moeten we tegelijk de gelijkheid nastreven. Het wordt tijd dat we ermee ophouden, met dit essay, want we beginnen al te hoogdravend te worden. We vergaten daardoor bijna waar het in dit stuk om te doen was. Hoe zal dit magazine verder evolueren? Want het blad is in elk geval in beweging. Hoe zal HVB er in de toekomst uitzien? Wel, het antwoord ligt besloten in een cowboyliedje: don't fence me in!

**VEEL PAPIER
WEINIG CHOCOLA**

Over nostalgie en het 'Club Med gevoel' ter visserij

Chris (Prut) Meyers (°1976) is visser aan boord van de Z 90. Daarvoor vonden we hem ook op de Z 91, Z 48, Z 583 en Z 92, O 15 en Z 596. Visserijschool liep hij in Heist. Hij is gehuwd met Elke waarmee hij dochtertje Elise grootbrengt. Hij leest Hugo Matthysen, Douglas Coupland en Dimitri Verhulst. '

De Golfperiode is voorbij en zo ook de mooie tijden. We vertoeven nu op d' Oost, met onze steennets in plaats van met de sumwings. Wat een verschil! Na negen dagen vissen in de Golf was ons visruim niet eens zo vol als nu, nadat we nog geen drie keer 24 uur op d' Oost gevist hebben. Let wel, het betekent niet dat we de poen voor 't schepen hebben. Je moet weten dat we tijdens de Golfperiode gemiddeld zo'n 10 euro per kilo vis krijgen, en dat we nu blij mogen zijn met 2,5 à 3 euro. We werken nu dus drie à vier keer meer voor ons geld. Daar tegenover staat dan weer dat het een plezier is om nog eens een kuil te zien binnenkomen met alleen maar vis in. (Enfin, dat geldt toch voor de visserij die we tot nu toe gedaan hebben).

D' Oost is ook pure nostalgie. Thyberon was de eerste haven die ik ooit als jongetje aanded. Bijna iedereen van mijn leeftijd is op d' Oost als jongetje begonnen. We kregen een bandje voor rond de pols mee tegen het 'zwientje', daar waar de jongetjes nu meestal zonnecrème meekrijgen om naar de Golf te gaan. Ziet u het verschil?

Ook op het gebied van zeeziekte is er een verschil met vroeger. Blijkbaar hebben de jongetjes daar vandaag geen last meer van. Ikzelf daarentegen had telkens een bijna-dood-ervaring door de zeeziekte. Ik was zelfs blij geweest mocht ik overboord gegaan zijn, want dan was het gepasseerd. Weet, beste mensen, als je écht geveld bent door zeeziekte dan kan je dat vergelijken met je ergste kater... maal honderd!

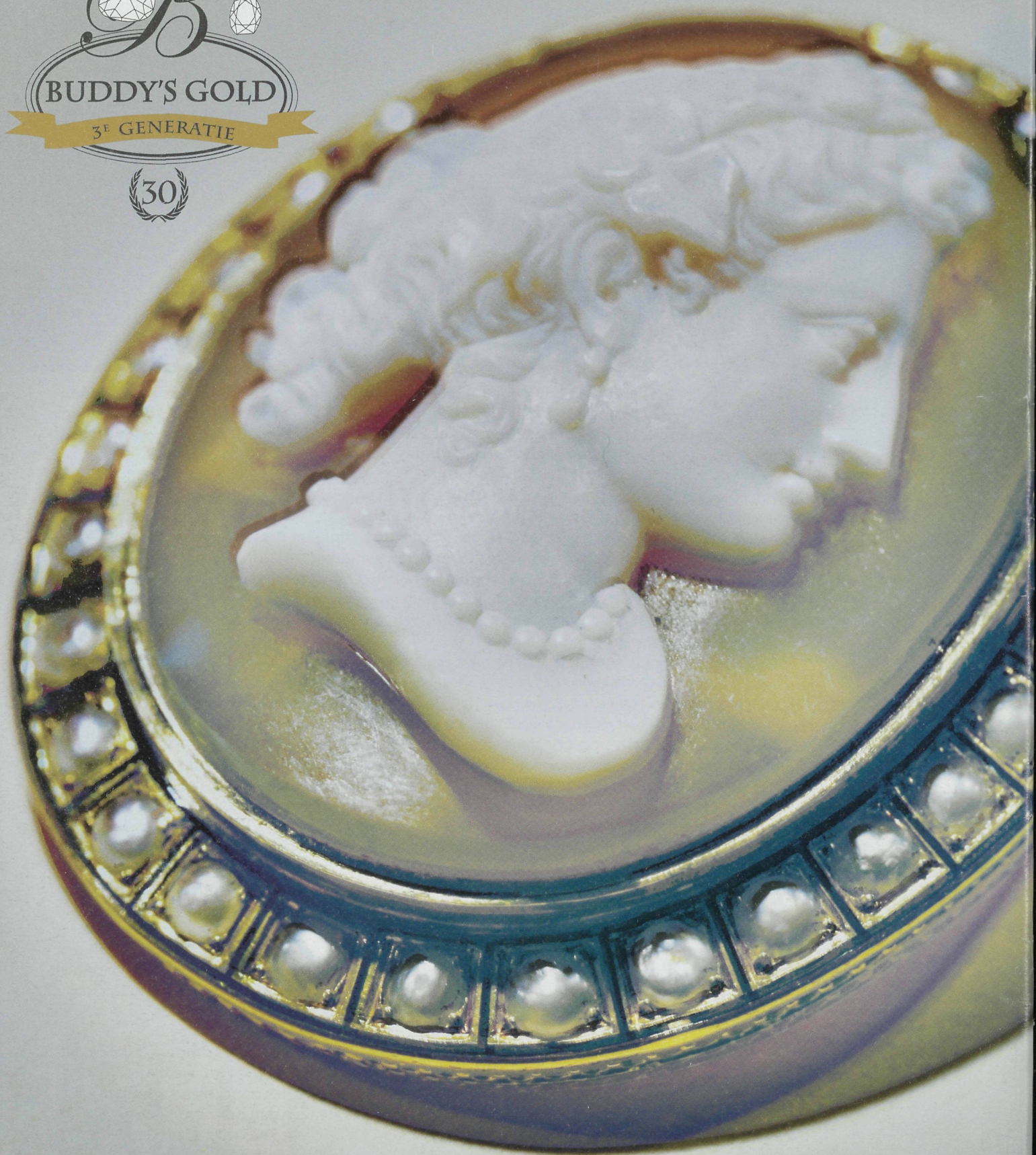
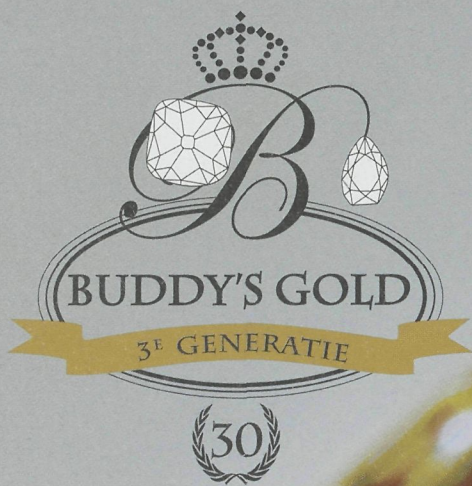
Laat ons nog een beetje nostalgisch blijven. De school is intussen weer gestart. Zouden er voor de visserijschool (of heet dat nu de baggerschool?) ook tentjes gestaan hebben om toch maar een plaatsje te bemachtigen bij het inschrijven? Ah, waar is de tijd? Het interessantste aan de school was voor de meesten toch de vakantie. En dat we zo vlug mogelijk in zee wilden. Zelf heb ik nog, samen met m'n pa, aan de deur van de directeur gestaan, met een portie droogvis in de hand, om toch te proberen enkele dagen vroeger aan m'n briefje te raken om te kunnen varen. Directeur Jules De Vocht (waarmee ik nu samen in het colofon van HVB sta) was echter niet te vermurwen. De droogvis gaf hij ons, na onze vergeefse smeekbede, evenwel niet terug.

Vandaag is de zomer eigenlijk m'n favoriete periode om eens thuis te zijn, en dat ondanks het zogenaamde 'Club Med- leven' in de Golf. (De term werd uitgevonden door degenen die op Facebook al die vissers daar zien zonnen en zwemmen.) Bij het binnenlopen in de Franse havens hadden we dan weer meer een 'Camping Cosmos gevoel' want de Fransos stond bijna iedere keer weer klaar om de nodige kisten te ledigen, te wegen en te vergelijken met het logboek. Gelukkig zijn wij, zoals velen, al overgestapt op een systeem waarbij we evenveel kilo's vis in elke kist stoppen: geen oeverloos gezwam meer over meer ijs en minder vis in 't begin van de reis en minder ijs en meer vis op 't laatst. Een kleine moeite is dat voor de weger en voor de man die de vis wegsteekt en een groot gemak is 't als je controle krijgt, zoals dat ook nu weer het geval was tijdens de campagne in de Golf.

*Chris Prut
foto's: Jo Clauwaert*

**AANKOOP
GOLD**

GRATIS PRIJSOFFERTE

GOUD ♦ DIAMANT ♦ ZILVER

LOKEREN
MARKT 63
9160 LOKEREN
0486 92 66 30

OOSTENDE
VAN ISEGHEMLAAN 72
8400 OOSTENDE
059 50 67 29

DIRECTE BETALING
ANTIEKE JUWELEN

BRUGGE
DWEERSTRAAT 8
8000 BRUGGE
050 34 02 28